
Södertörns Högskola
Kandidatuppsats i Företagsekonomi C, 10 p
Vårterminen 2005
Handledare: Curt Scheutz

Värdering av Goodwill

- Vid Impairment Test

Författare:

Ghassan Suleiman
Farzad Bahador

ghassan_suleiman@hotmail.com
bahador1@hotmail.com

SAMMANFATTNING

Examensarbete i företagsekonomi, Internationella ekonomiprogrammet, Södertörns Högskola, Redovisning och finansiering, Kandidatuppsats, VT 2005.

Handledare: Curt Scheutz

Författare: Ghassan Suleiman, Farzad Bahador

Titel: Värdering av Goodwill – vid impairment test

Bakgrund:

De internationella diskussionerna kring goodwill är och har alltid varit många. Man har bland annat diskuterat huruvida goodwill överhuvudtaget är en tillgång samt hur denna tillgång skall värderas, redovisas och skrivas av. Goodwill har fått allt större betydelse i företagen på senare år, bland annat genom de många IT-företag som uppkom i slutet av 1990-talet och därefter. Goodwill, som utgör den största delen av immateriella tillgångar i den ”nya ekonomins” företag, har varit ett av de största redovisningsproblemen. Från och med 1 jan 2005 är det obligatoriskt för alla börsbolag att övergå till IFRS 3 och detta innebär att goodwill inte får skrivas av längre utan man måste utföra årliga så kallade impairment test för att se om det finns nedskrivningsbehov.

Problem:

Övergången till IFRS kommer att leda till stora omfattande förändringar bland annat vad gäller sättet att redovisa och se på goodwill. I och med att dessa regler har trätt i kraft från och med 1 januari 2005 kan man inte veta exakt hur detta kommer att påverka företagen då allt kommer att ske i framtiden. Man har inte heller kunnat enas om dessa regler verkligen kommer att ge en rättvisande bild.

Syfte:

Syften med denna uppsats är att undersöka hur värderingsprocessen för koncernmässig goodwill går till vid impairment test i och med övergången till IFRS 3 samt om det finns några modeller för värdering av dessa goodwillposter. Vi vill även undersöka om dessa regler medför några problem för börsföretagen samt om de ger upphov till en mer rättvisande bild av goodwill.

Metod:

Enkätundersökning, intervjuer, amerikanska artiklar samt skriftliga källor. Vi har kontaktat 50 företag per telefon och 31 av dessa svarade på enkätundersökningen. Vi har även genomfört 3 intervjuer med ekonomiansvariga inom uppsatsens ämne samt en expert på goodwillfrågor på PWC.

Slutsatser:

Värderingsprocessen vid impairment test tillämpas på samma sätt av alla företag. Den mest använda modellen för värdering av goodwill är den diskonterade kassaflödes modellen (DCF). Det har visat sig att impairment test är mer tidskrävande och komplicerat än man hade förväntat sig. Under förutsättning att alla företag använder samma parametrar och avkastningskrav vid beräkning av goodwill kan de nya reglerna ge en mer rättvisande bild.

ABSTRACT

Bachelor Thesis, Business Administration and Economics, International business and economy, Södertörns Högskola (Södertörn University College), Spring term, 2005.

Tutor: Curt Scheutz

Authors: Ghassan Suleiman, Farzad Bahador

Title: **Goodwill valuation**

Background:

The international discussions around goodwill is and has always been many. People have been discussing whether goodwill is an asset and how it should be valued, calculated and amortized. Goodwill have had more importance among the companies during the last years and that is because of arise of the IT-companies at the end of 90's. The transition to IFRS 3 will apply as of January 1, 2005 for all exchange-listed companies. The main change is that acquired goodwill is no longer amortized over a set time period. Rather, it is tested for impairment and adjusted as needed.

Problem:

The transition to IFRS is going to lead to big extensive changes, among other things the way we will see goodwill. These rules were applied January 1, 2005 and we don't know exactly how there rules are going to influence the companies because everything is going to happen in the future. People have not yet agreed if these rules really give a correct picture of the reality.

Purpose:

The purpose of this thesis is to look into how the valuation process of goodwill comes about after the transition to IFRS 3 and also if there is any models for goodwill valuation. We also want to look into if the new rules will bring along problems for exchange-listed companies. The purpose is furthermore to see if IFRS 3 will give rise to a more correct picture of goodwill.

Method:

Questionnaire survey, interviews, American articles and litterateur sources. We have contacted 50 companies by phone and 31 of these companies answered our questionnaire survey. We have also made three interviews with people who have experience of goodwill valuation and one interview with an expert in our thesis' subject area.

Conclusions:

The valuation process of goodwill is applied in the same way by all companies. The most used model to measure goodwill impairment is the discounted cash flow model (DCF). It turned out that impairment test is more time-consuming and complicated then one had expected. Under the condition that all companies will use same parametric and earnings requirement when valuating goodwill, IFRS 3 will give rise to a more correct picture of goodwill.

FÖRORD

Vi vill rikta ett stort tack till de personer som har hjälpt oss under arbetets gång. Först och främst vill vi tacka vår handledare Curt Scheutz för hans kommentarer och respons som har lett oss på rätt spår. Utan hans hjälp hade vi aldrig kunnat komma så långt med uppsatsen som vi har gjort. Vi vill även tacka våra lärare Bengt Lindström och Göran Johansson för att de har inspirerat oss att skriva om detta ämne. Sist men inte minst vill vi tacka de respondenter som har ställt upp med sin tid för intervju samt de som har svarat på enkätundersökningen.

Tack till:

Curt Scheutz, handledare, högskolelektor, Södertörns högskola

Bengt Lindström, högskoleadjunkt, Södertörns högskola

Göran Johansson, auktoriserad revisor och lärare vid Södertörns högskola

Ylva Boström, koncernredovisningsansvarig, Assa Abloy

Bengt Holm, ekonomichef, Mekonomen

My Johansson, financial controller, Scania

Stephan Révay, corporate finance, PriceWaterhouseCoopers

Stockholm 2005-05-30

Ghassan Suleiman

Farzad Bahador

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1 INLEDNING	8
1.1 Bakgrund	8
1.2 Problemdiskussion	9
1.3 Problemformulering	9
1.4 Syfte	10
1.5 Avgränsningar	10
1.6 Uppsatsens disposition	11
2 METOD	12
2.1 Tillvägagångssätt	12
2.2 Vetenskapligt förhållningssätt	12
2.2.1 Positivism	12
2.2.2 Hermeneutik	13
2.2.3 Val av vetenskapligt förhållningssätt	13
2.3 Undersökningsmetod	13
2.3.1 Kvalitativ metod	14
2.3.2 Kvantitativ metod	14
2.3.3 Val av undersökningsmetod	14
2.4 Induktion och deduktion	15
2.5 Informationssamling	16
2.5.1 Intervjuer	16
2.5.2 Enkätundersökningar	17
2.6 Urval	18
2.7 Källkritik	18
2.7.1 Reliabilitet	19
2.7.2 Validitet	20
2.8 Metodtriangulering	21
3 TEORETISK REFERNSRAM	23
3.1 Definition av goodwill	23
3.2 RR 1:00 Koncernredovisning	23
3.2.1 Avskrivningar	24

3.3 RR 15 Immateriella tillgångar	24
3.3.1 Kriterier	24
3.3.1.1 Identifierbarhet	25
3.3.1.2 Kontroll	25
3.3.1.3 Framtida ekonomiska fördelar	25
3.3.2 Internt upparbetad goodwill	25
3.4 RR 17 Nedskrivningar	26
3.4.1 Hur fastställs om en tillgång skall skrivas ner?	26
3.4.2 Kassagenererande enhet	27
3.5 Övergången till IFRS 3	28
3.6 God redovisningssed	30
3.7 Rättvisande bild	31
3.8 Harmonisering	32
3.9 Tidigare forskning i USA	33
3.9.1 Models to Measure Goodwill Impairment	33
3.9.2 Goodwill Valuation under SFAS 142	34
3.9.2.1 “The two-step impairment test”	34
3.9.3 Say Goodbye to Pooling and Goodwill Amortization	35
3.9.4 Effects of SFAS 142 in USA	36
3.9.5 Goodwill to All Pieces.....	36
3.9.6 Impairment Charges: The Good, The Bad and The Ugly	37
<u>4 EMPIRI</u>	<u>39</u>
4.1 Enkätundersökning	39
4.2 Sammanfattning av intervjuer	45
4.3 Sammanfattning av intervjun med Stephan Révay, PWC	49
<u>5 ANALYS/RESULTAT</u>	<u>51</u>
5.1 Analys av enkätundersökningen	51
5.1.1 Införandet av IFRS 3	51
5.1.2 Impairment test eller avskrivningar.....	52
5.1.3 Harmonisering/Jämförbarhet.....	53
5.1.4 Företagsförvärv	53
5.1.5 Värderingsmodeller.....	54
5.2 Analys av intervjuer	54
5.3 Analys av intervjun med Stephan Révay, PWC	56

<u>6 SLUTSATSER</u>	57
6.1 Slutsatser	57
6.2 Förslag till fortsatt forskning	59
6.3 Kritisk granskning	59
<u>KÄLLFÖRTECKNING</u>	60
FÖRKORTNINGSLISTA	63
BILAGOR.....	64

1 INLEDNING

I detta avsnitt presenteras ämnets bakgrund, problemdiskussion, problemformulering, syfte, avgränsningar samt disposition.

1.1 Bakgrund

De internationella diskussionerna kring goodwill är och har alltid varit många. Man har bland annat diskuterat huruvida goodwill överhuvudtaget är en tillgång samt hur denna tillgång skall värderas, redovisas och skrivas av. Vissa är för och vissa är emot olika förslag att redovisa goodwill. Goodwill har fått allt större betydelse i företagen på senare år, bland annat genom de många IT-företag som uppkom i slutet av 1990-talet och därefter. Goodwill, som utgör den största delen av immateriella tillgångar i den nya ekonomins företag, har varit ett av de största redovisningsproblemen.

I och med uppkomsten av ”den nya ekonomins” företag har många börjat ifrågasätta de gamla redovisningsnormerna och menar att redovisningen måste anpassas till den nya ekonomin. Goodwillposter i vissa IT-bolag har blivit enorma och man måste se på sådana företag på ett annat sätt än förut. Man har inte heller kunnat enas om avskrivningstiden på goodwill. Åsikterna har varierats mellan 3-40 år och vissa har till och med hävdats att man ska skriva av den direkt mot eget kapital vid apportförfärv¹, medan andra tycker att man inte alls ska göra några avskrivningar utan att man ska värdera goodwill vid bokslutstillfället. Andra har även hävdats att det blir ganska bisarrt när man, innan man kan räkna hem någon vinst, ska skriva av den enda tillgång som kan ge tillväxt och vinst².

Många kritiserar de dåvarande redovisningsnormerna och menar att de försvarar för svenska företag att utvecklas internationellt och kunna konkurrera med andra utländska företag som tillämpar andra redovisningsregler och normer. Samtidigt finns det de som tycker att de nuvarande redovisningsnormerna ger en rättvisande bild och god redovisningssed. Frågan är hur vi kan veta den bästa lösningen till sådana problem. Förr eller senare kommer redovisningsnormerna att ändras i takt med utvecklingen.

¹ Bagge R, *Skriv av all goodwill vid apportförfärv*, Dagens Industri, 27 april 2000

² Enström P. *Goodwill har ingen plats i den nya ekonomin*. Dagens Industri, 8 april 2000

Från och med 1 jan 2005 är det obligatoriskt för alla börsbolag att övergå till IFRS 3 och detta innebär stora förändringar avseende redovisning av företagsförvärv. Motivet till förändringarna är att redovisningen av goodwill och immateriella tillgångar varierar mellan olika branscher och företag, och man vill få en mer enhetlig och jämförbar redovisning. Detta leder till att kvalitén för redovisning av företagsförvärv förbättras och man får en mer internationellt jämförbar redovisning. Därmed skapas förutsättningar för en gemensam redovisningsstandard för hela världen. De nya reglerna innebär bland annat att man inte längre gör årliga avskrivningar på goodwill. Istället testar man nedskrivningsbehovet årligen, s.k. ”impairment test”.

1.2 Problemdiskussion

I och med övergången till IFRS, *International Financial Reporting Standards*, kommer man att tillämpa de nya reglerna som ges ut av IASB, *International Accounting Standards Board*. Dessa regler trädde i kraft den 1 januari, 2005. Goodwill kommer att behandlas av IFRS 3 och det innebär bland annat att företag inte längre får göra avskrivningar på goodwill. Detta kommer att leda till stora effekter på det redovisade resultatet för många koncerner, eftersom de nya reglerna inte tillåter avskrivning på goodwill. Det kommer istället årligen, så kallad *impairment test*, vilket innebär att en ingående analys av värdet goodwill genomförs och vid behov göra nedskrivningar på goodwill. Detta kommer att gälla båda nya och gamla förvärv av goodwill. Viktigt att tänka på är att företag som omfattas av dessa regler är endast börsnoterade företag. Denna förändring kommer att påverka företagets resultaträkningar i stor sträckning. Avsaknaden av avskrivning leder till att man inte behöver bedöma den ekonomiska livslängden på goodwill, vilket kan vara mycket svårt. Dock blir det mer tidskrävande till följd av nedskrivningstester och ökat upplysningskrav. Om ingen nedskrivning sker, kan den årliga nedskrivningsprövningen leda till att nettovinsten ökar. Däremot kan det bli kraftiga svängningar i resultatet, om de förväntade vinsterna uteblir och en nedskrivning gjorts. Även om varken avskrivningar eller nedskrivningar av goodwill påverkar kassaflödet, kommer nyckeltal som baseras på resultatet att påverka exempelvis P/E-tal.

1.3 Problemformulering

Övergången till IFRS kommer att leda till stora omfattande förändringar bland annat vad gäller sättet att redovisa och se på goodwill. I och med att dessa regler har trätt i kraft från och med 1 januari 2005 kan man inte veta exakt hur detta kommer att påverka företagen då allt kommer att ske i framtiden. Man har inte heller kunnat enas om dessa regler verkligen kommer att ge en rättvisande bild.

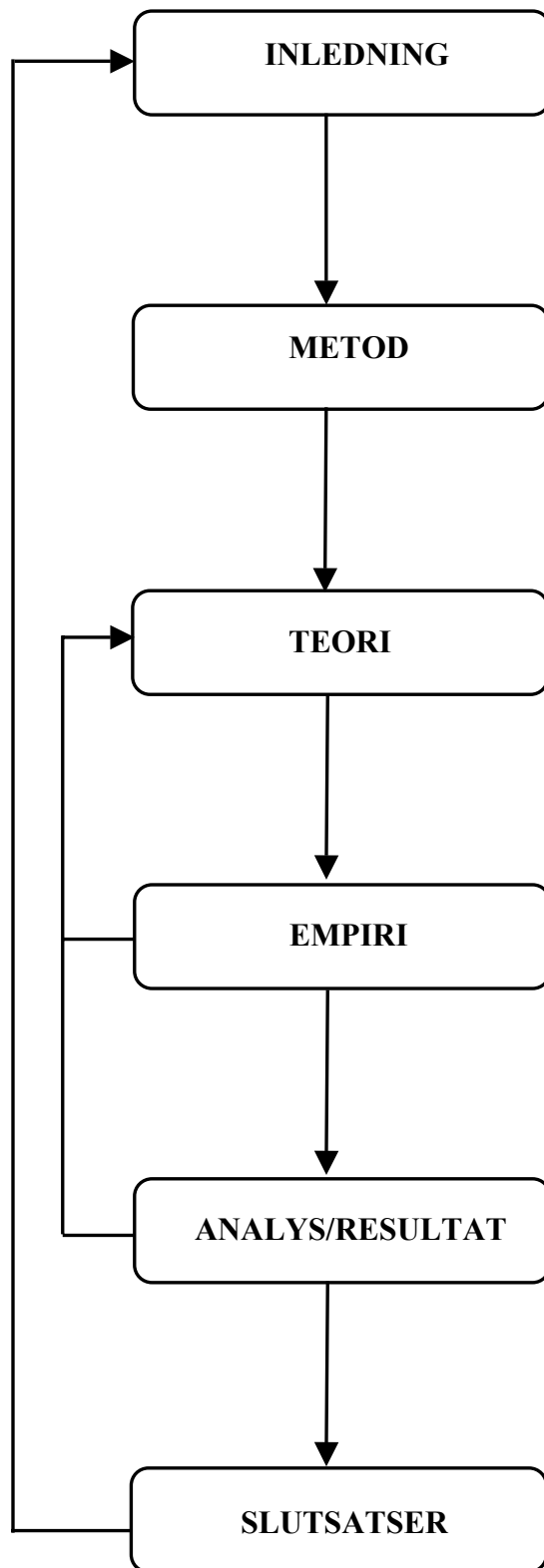
1.4 Syfte

Syften med denna uppsats är att undersöka hur värderingsprocessen för koncernmässig goodwill går till vid impairment test i och med övergången till IFRS 3 samt om det finns några modeller för värdering av dessa goodwillposter. Vi vill även undersöka om dessa regler medför några problem för börsföretagen samt om de ger upphov till en mer rättvisande bild av goodwill.

1.5 Avgränsningar

Vi har valt att avgränsa uppsatsen till att endast behandla koncernmässig goodwill samt värdering av goodwillposter vid impairment test. Vi har valt att bortse från negativ goodwill då impairment test enbart görs när ett övervärde bildas. Vi har även valt att bortse från internt upparbetad goodwill eftersom man inte får redovisa den som en tillgång i balansräkningen då det inte finns något anskaffningsvärde. Vi har dock valt att förklara dessa termer så att läsaren kan skilja mellan olika typer av goodwillbegrepp.

1.6 Uppsatsens disposition

Kapitel 1: INLEDNING

Kapitlet innehåller bakgrund, problem-diskussion, problemformulering, syfte, avgränsningar samt disposition.

Kapitel 2: METOD

Här redogörs för de tillvägagångssätt som använts för undersökningen.

Kapitel 3: TEORI

Kapitlet innehåller den teori som utnyttjas för att behandla forskningsfrågan. Den utgör en bas för hantering och tolkning av empirin.

Kapitel 4: EMPIRI

Här presenteras respondenterna och en redogörelse av deras intervjusvar samt resultatet av enkätundersökningen.

Kapitel 5: ANALYS/RESULTAT

Här presenteras analysen, vilken tar sin grund i det empiriska materialet samt den teoretiska referensramen.

Kapitel 6: SLUTSATSER

I detta kapitel presenteras de slutsatser som har sin grund i uppsatsen.

2 METOD

I metodavsnittet redogörs och motiveras de metodval som gjorts i undersökningen. De punkter som berörs är tillvägagångssättet, det vetenskapliga förhållningssättet, undersökningsmetoden, induktion och deduktion, informationsinsamling, källkritik samt urval.

2.1 Tillvägagångssätt

Arbetsprocessen inleddes med att vi samlade ihop information för att fördjupa oss i ämnet. Därefter gjordes en avgränsning som resulterade till problemformulering och syfte av uppsatsen. I nästa steg utformades en teoretisk referensram som behandlar bland annat värdering av goodwill och impairment test. Primärdata samlades in genom intervjuer och enkätundersökningar för att senare leda till ett empiriskt resultat. Även sekundärdata från finansiella rapporter och diverse litteratur samlades in. Empirin analyserades mot teorin för att avslutningsvis resultera i en slutsats där svar ges på uppsatsens frågeställning. Uppsatsen avslutas med egna reflektioner och förslag till fortsatt forskning.

2.2 Vetenskapligt förhållningssätt

Inom vetenskapen skiljs två vetenskapliga förhållningssätt åt. Dessa är den positivistiska skolan och den hermeneutiska skolan. Dessa skolbildningar skiljer sig åt i form av hur forskningen bör utövas och hur man får fram resultat.

2.2.1 Positivism

Positivism är en samhällsvetenskaplig infallsvinkel som försöker tillämpa naturvetenskapernas forskningsmodell i utforskandet av den sociala världen. Den baserar sig på antagandet att det i den sociala världen finns mönster och regelmässigheter, orsaker och följder, precis som i naturen¹. Positivismen har spelat en stor roll för den ekonomiska metodologins utveckling. Positivismen grundas på verklig kunskap där missuppfattningar, förutfattade meningar, vidskepelse och tro skalats bort. Det positivistiska synsättet bygger på empiriskt verifierbara påståenden².

¹ Denscombe M, 2001, s. 281

² Pålsson S L, 2001, s. 48

2.2.2 Hermeneutik

Hermeneutik är däremot positivismens raka motsats. Det handlar om att leva sig in i tankeverksamheten hos det undersökta. Hermeneutikerna ser på händelsens in- och utsida och försöker förstå tanken bakom handlingen med inlevelse. De lever sig in i saker som går utanför deras egen förståelsehorisont och referensram. Hermeneutik definieras som ”studiet av vad förståelse är, och hur vi bör gå till väga för att uppnå förståelse”.

Den hermeneutiska situationen är en situation där den andre gör eller säger något som för tolkaren framstår som orimligt, och där den omedelbara förståelsen inte infinner sig direkt, utan tolkning behövs. En anledning till detta är att tolkaren och den andre har olika förståelsehorisonter och ser på sakfrågan ur olika perspektiv. Den hermeneutiska metoden går ut på att förstå varandra trots skillnader i förståelsehorisonter.

2.2.3 Val av vetenskapligt förhållningssätt

Uppsatsen är en blandning av dessa två vetenskapliga förhållningssätten. Uppsatsen är hermeneutisk i den bemärkelsen att de slutsatser som dras grundas på författarnas egna förståelsen för ämnet och enskilda föreställningar och åsikter. Uppsatsens kvalitativa tillvägagångssätt ger större utrymme för egna åsikter. De stora delarna av uppsatsen grundar sig på lagar, regler och normer. Det här begränsar de egna värderingar, vilket ger uppsatsen ett positivistiskt synsätt.

2.3 Undersökningsmetod

”Kvalitativ forskning” och ”kvantitativ forskning” är flitigt använda termer inom samhällsvetenskaperna, och de används som markörer för forskarens utgångspunkter och för den typ av forskning som han eller hon bedriver¹.

Utifrån uppsatsens syfte görs överväganden om vilka metoder man bör använda för att kunna besvara uppsatsens frågeställningar. Vilket metodval som används är givetvis beroende på vilken typ av material som utgör uppsatsens innehåll. Det kännetecknen som mer än något annat skiljer kvalitativ forskning från kvantitativ forskning är inriktningen på ord snarare än siffror som analysenhet².

¹ Denscombe M, 2000, s. 203.

² Denscombe M, 2000, s. 204.

2.3.1 Kvalitativ metod

Kvalitativa metoder kallas de metoder som man använder för att bearbeta kvalitativa data (oftast texter av något slag) så att resultatet blir enbart språkligt, dvs. ej grundat på kvantitativa beräkningar. Det är alltså analysmetoden man syftar på när man talar om kvalitativa metoder. Syftet med kvalitativ metod är att undersöka beskaffenheten hos fenomen. Kvalitet är karaktär eller egenskap hos någonting medan kvantitet är mängden av denna karaktär eller egenskap¹. Detta gäller kvalitativ metod i vid bemärkelse, alltså även när man vill undersöka egenskaper inom t ex fysik och kemi.

Inom beteendevetenskaperna används ibland ett snävare syfte. Till exempel: Kvalitativ metod syftar till att genom tolkning nå förståelse för livsvärlden hos en individ eller grupp av individer².

2.3.2 Kvantitativ metod

Kvantitativ metod bygger på siffror och resultaten läggs fram i form av diagram och tabeller och det ges därför en känsla av solid, objektiv forskning³. Forskaren utgår från frågor som hur mycket eller hur många för att testa ett antagande, en så kallad hypotes. Forskaren samlar in data genom till exempel enkäter eller med mätinstrument. Efter bearbetning av materialet i exempelvis statistisk form analyseras resultatet i förhållande till hypotesen.

2.3.3 Val av undersökningsmetod

En undersökning kan vara båda kvalitativ och kvantitativ, eftersom undersökningen inte så enkelt låter sig kategoriseras. En av orsakerna är att de två tillvägagångssätten inte ömsesidigt utesluter varandra. En bra undersökning tenderar också att använda inslag från båda tillvägagångssätten⁴.

¹ Starrin B, 1994 s. 68

² Hartman J, 1998

³ Denscombe M, 2000 s. 208

⁴ Denscombe M, 2000 s. 208

Denna uppsats består av en kombination av kvantitativa och kvalitativa element. Den kvantitativa delen består av en enkätundersökning som skickas till redovisningsansvariga på 50 bolag noterade på A- och O-listorna på Stockholmsbörsen. Den kvantitativa delen används för att få en generell bild av hur bolagen ställer sig inför den nya IFRS 3 och hur de kommer att behandla sina goodwillposter.

Den kvalitativa delen består av djupintervjuer som ska ge en djupare förståelse för området samt att kunna ge stöd för tolkningen och kommenteringen av enkätundersökningssvaren.

2.4 Induktion och deduktion

För att koppla ihop teori med verklighet använder man sig av två begrepp, induktion och deduktion. En induktiv ansats utgår från en mängd enskilda fall och hävdar att ett samband som observerats i samtliga dessa också är generellt giltigt. Induktionen är i huvudsak baserad på tanken att allt vetande börjar som en serie enskilda upplevelser. Ansatsen innebär alltså ett riskfyllt språng från en samling enskildheter till en allmän sanning¹. Induktion brukar även förklaras med att man går från empiri till teori. Induktionen har sin främsta styrka i att medge teorigenerering eller åtminstone förståelse för sammanhang. Den kritik som riktas mot induktionen handlar om impressionism och den begränsade överförbarheten².

En deduktiv ansats utgår tvärtom från en generell regel och hävdar att denna förklarar ett visst enskilt fall av intresse. Utgångspunkten för den deduktiva principen är en fast ram av förståelse³. Denna ansats är mindre riskfylld – till priset av att den verkar förutsätta vad som skall förklaras: att den allmänna regeln alltid gäller, följaktligen även i det aktuella fallet⁴. Deduktion brukar förklaras med att man går från teori till empiri. Deduktionen har sin främsta styrka i att testa teorin samt att verifiera den. Den vanligaste kritiken som riktats mot de renodlat deduktiva ansatserna hänger just samman med teoribestämdheten, urvalet och operationaliseringarna av modellvariablerna⁵. Detta hänger samman med att praktikerna helt enkelt inte känner igen den verklighet som de vetenskapliga teorierna beskriver.

¹ Alvesson M, 1994, s. 41

² Johansson M B, 1993, s. 59

³ Andersen H, 1994, s. 33

⁴ Alvesson M, 1994, s. 41

⁵ Johansson M B, 1993, s. 56

Uppsatsen präglas av det deduktiva synsättet eftersom arbetet kommer att utgå utifrån existerande teorier och principer som finns inom området och utifrån dessa teorier samlas data för att få svar på problem och syfte.

2.5 Informationssamling

Vanligtvis delas informationskällor upp i primära respektive sekundära källor där primärkällor avser originalet och sekundärkällor avser kopior och avskrifter. Grovt sätt kan sägas att de primära källorna är säkrare än de sekundära källorna¹. Primärdata är information som ej funnits tillgänglig tidigare och därmed samlas in för första gången medan sekundärdata innebär information som redan är samlad, till exempel offentlig statistik. Sådana data kan användas direkt eller bearbetas ytterligare². Som huvudregel kan sägas att det alltid är att föredra att gå till primärkällan dock bedöms sekundärkällor som anses vara vetenskapliga verk som tillförlitliga.

2.5.1 Intervjuer

Primärdata kan i huvudsak inhämtas genom enkäter och intervjuer. Detta tillvägagångssätt gör det möjligt att få information som ett skriftligt svar inte avslöjar och att under samtals gång ställa följdfrågor till respondenten vilket gör att svaren kan utvecklas och fördjupas³.

Det finns tre typer av forskningsintervjuer: strukturerade, ostrukturerade och semistrukturerade intervjuer. Strukturerade intervjuer baseras på i förväg färdigställda frågor och svarsalternativ, vilket gör att intervjun i hög grad är styrd av forskaren. Den ostrukturerade intervjun innebär större frihet då det inte finns några färdiga frågemallar eller svarsalternativ. Mellan dessa två av intervjumetoder finns semistrukturerade intervjuer som baseras på i förväg färdigställda frågor som respondenten kan svara på fritt efter eget huvud⁴.

Intervjun i denna uppsats är baserad på den semistrukturerade intervjumetoden. Detta då det är viktigt att respondenten ska ha möjlighet att fördjupa och förklara sina svar. Ett medvetet selektivt urval görs av vilka personer som ska intervjuas eftersom det anses troligt att de utvalda respondenterna ska ge mest värdefull data⁵.

¹ Rosengren & Arvidsson, 2001, s. 240

² Dahmström K, 2000, s. 59

³ Bell J, 2000, s. 119

⁴ Denscombe M, 2000 s. 135

⁵ Ibid s. 135

Av dessa intervjuer förväntar sig uppsatsförfattarna att få en ökad förståelse för att mer reflektivt kunna tolka enkätsvaren, samt ge en uppdaterad bild av verklighetens praktiska problematik.

Intervjuer genomförs med följande personer:

- Bengt Holm – Ekonomichef på Mekonomen
- Ylva Boström – Ansvarig för koncernredovisning inom Assa Abloy
- My Johansson – Financial Controller på Scania
- Stephan Révay – Corporate Finance på PWC

2.5.2 Enkätundersökningar

Det är viktigt att frågeformuläret och dess frågor är enkla att besvara då detta kan minska bortfallet. Frågorna ska vara enkla att uppfatta och inte kunna misstolkas, samt korta och enkla meningar bör användas. Prestigeladdade frågor skall undvikas då det finns en risk att de besvaras oärligt. Frågorna skall också presenteras tillsammans med ett följebrev där syftet med undersökningen förklaras för att ytterligare minska bortfall¹.

Enkätundersökningen som görs i denna uppsats skickas ut till ekonomi- och redovisningsansvariga på 50 slumpmässiga företag på Stockholmbörsens A- och O-listor. Enkäten ska svara på uppsatsens frågeställningar samt ge författarna en generell bild av företagens syn på IFRS 3.

Enkätundersökningen består av 17 frågor, varav 12 stycken är flervalfrågor, de resterande frågorna är ”öppna” för kommentarer. Undersökningen är Internetbaserad, vilket innebär att respondenten får ett mail med länk till frågorna samt ett följebrev som förklarar undersökningens syfte. Svaren på frågorna registreras på ett konto som upphovsmännen till enkäten kan inhämta svaren vid inloggning. Respondenterna hos de utvalda företagen bestod av ekonomichefer samt redovisningsansvariga då uppsatsförfattarna anser att dessa är de mest lämpade för att kunna svara på frågorna korrekt. Mailadresser till dessa personer erhöles genom att telefonsamtal gjordes till varje företag som ingick i undersökningen. I dessa samtal frågades efter den anställde som bäst skulle vara lämpad att svara på frågorna. Därefter kontaktades respektive respondent per telefon för att få tillåtelse att skicka

¹ Körner & Wahlgren, 2002, s. 23

enkätundersökningen, vilket borde minska antalet bortfall. Författarna har även skickat en påminnelse till respondenterna som inte svarat inom en vecka för att påminna dem om enkäten. Antalet respondenter som svarat på enkätundersökningen blev 31, vilket var mer än förväntat då författarna räknade med 50 % bortfall.

2.6 Urval

Statistiska undersökningen görs med syftet att ge kunskap om en population som består av en mängd individer. En definition av en population ska utformas på det sätt att syftet med undersökningen uppnås och det är viktigt att rätt population undersöks¹.

När det ska bestämmas vilka individer som ska ingå i undersökningen kan forskaren välja mellan total- och urvalsundersökningar. Den population som författarna har valt att undersöka består av slumpmässiga företag på Stockholmbörsens A- och O-listor, vilket uppgår till 50 stycken. Det är en urvalsundersökning eftersom de som ingår i undersökningen är slumpmässigt utvalda av totala möjliga populationen. Valet av population grundar sig på att IFRS 3 riktar sig mot börsnoterade bolag och att de måste följa det nya regelverket.

2.7 Källkritik

Vid bedömning av källor kan tre källkritiska kriterier användas. Samtidskravet är det första kriteriet, vilket innebär att källan kan vara aktuell. Det andra kriteriet är tendenskritik, vilket är kritik av texter avseende färgad eller vinklad information och det sista kriteriet är beroendekritik, det vill säga en kontroll av källornas beroende av varandra².

Samtidskravet för uppsatsens primärdata anses vara uppfyllt då intervjuerna som ligger till grund för analys och slutsats genomfördes under uppsatsarbetet. Även årsredovisningar som har använts anses uppfylla detta krav, då de är företagets senaste utgivna. Det kan ifrågasättas om en del av den sekundärdata, i form av böcker och artiklar, som använts uppfyller samtidskravet då den är äldre än två år. Dock anses dessa relevanta då innehållet ännu är aktuellt.

¹ Körner & Wahlgren, 2002, s. 19

² Eriksson & Wiedersheim, 1997, s. 152

Vid bedömning av tendenskritiken av uppsatsens primärdata är det viktigt att vara medveten om respondenternas svar påverkas av deras personliga erfarenhet. För att öka möjligheten att få ärliga svar har respondenterna givits möjligheten att vara anonyma. Vid granskning av sekundärdata är det också viktigt att vara medveten om att författarna och uppgiftslämnarna kan vara subjektiva.

Vid beroendekritisk bedömning av primärdata är det viktigt att vara uppmärksam på att respondenterna kan återge svar som är erhållna från samma källa som till exempel artiklar och konferenser. Någon form av informationsutbyte kan ha förekommit mellan respondenter antingen genom litteratur eller genom personlig kontakt. Även sekundärdata kan ha påverkats av beroendeförhållande till varandra.

Med källkritik menas även att man avser att mäta undersökningens trovärdighet. Då studeras begreppen reliabilitet och validitet.

2.7.1 Reliabilitet

Varje mätning är i regel utsatt för slumpmässiga störningar och om dessa störningar är stora innebär det att det är otillförlitligt. Denna grad av tillförlitlighet kallas reliabilitet.

Reliabiliteten kan även betecknas som frånvaron av slumpmässiga fel¹. Det som mäts ska ge tillförlitliga, användbara och stabila utslag och om andra oberoende undersökningar använder sig av samma angreppssätt och kommer fram till samma eller nästan samma resultat är reliabiliteten hög². Reliabilitet syftar till mätinstrumentets tillförlitlighet³.

När en intervju genomförs, kan intervjuaren göra bedömningar, när svaren registreras, som kan leda till bedömarfel. Genom att använda sig av i högre grad standardiserade intervjuer och även spela in intervjun på band kan man räkna med en relativt god reliabilitet. Vid en intervju är reliabiliteten även beroende av en intervjuareffekt som eventuellt kan uppstå. Det innebär att respondenten genom intervjuaren får en aning om vad som förväntas av dem⁴.

Reliabiliteten kan bland annat öka och slumpens inflytande reduceras om olika standardiseringsförfaranden som till exempel instruktioner används⁵.

¹ Rosengren & Arvidson, 2001, s. 72.

² Eriksson & Wiedersheim, 1999, s. 40

³ Eriksson & Wiedersheim, 1997, s. 39

⁴ Patel & Davidsson, 2003, s. 101

⁵ Rosengren & Arvidson, 2001, s. 73

För att höja reliabiliteten i undersökningen förklarade författarna frågorna och syftet med undersökningen utförligt vid intervjutillfället, detta gjordes för att förebygga missuppfattningar och missförstånd. Författarna valde även att spela in intervjuerna. Detta medförde att författarna efter intervjuerna kunde lyssna igenom banden tillsammans och jämföra med anteckningar för att försäkra sig om att de uppfattat svaren på samma sätt. Användandet av bandspelare innebar även att författarna kunde koncentrera sig på intervjun i första hand och inte behöva fokusera allt för mycket på andra sätt att bevara samtalen. Denscombe hävdar dock att bandspelare kan hämma respondenten¹.

Författarna har försökt undvika detta genom att inledningsvis be om tillstånd att spela in samtalet och erbjuda sig att avbryta inspelningen om respondenten så önskar. För att ytterligare höja reliabiliteten försökte författarna vid intervjutillfället att undvika ledande frågor samt påverka respondenternas svar.

Ur ett reliabilitetsperspektiv är det viktigt att personer med rätt kunskap besvarar enkäten; annars är risken stor att divergerande resultat erhålls vid framtida undersökningar. Författarna valde därför att i för tid ringa företag och tala med rätt person för att eventuellt få medgivande att skicka enkäten.

2.7.2 Validitet

Överenskommelsen mellan det teoretiska och det empiriska begreppet är god i en mätning med hög validitet. Validitet kan beskrivas som frånvaron av systematiska mätfel. Om det inte finns några systematiska mätfel, mäts vad som avses att mäta och således täcker teoretisk och empirisk definition varandra. Att försöka bilda sig en uppfattning om giltigheten (validiteten) hos de mätningar som genomförs är att rekommendera². Om validitet saknas är resultatet i stort sett värdelöst³.

Det kan vara svårt att granska det som man själv har skrivit och om det som avsetts att undersöka är det man undersökt. En åtgärd är att använda sig av någon annan som är insatt i problemområdet för att granska den så kallade innehållsvaliditeten⁴. De variabler som

¹ Denscombe M, 2001, s. 148

² Rosengren & Arvidson, 2004, s. 70

³ Rosengren & Arvidson, 2004, s. 78

⁴ Patel & Davidson, 2003, s. 100

används skall vara relevanta och lämpliga mått på de egenskaper som undersöks annars uppkommer systematiska fel¹.

Intervjuguiden och enkätfrågorna har utformats noggrant med tydliga och relevanta frågor, utifrån våra frågeställningar, vårt syfte samt från litteraturstudier. Detta för att erhålla mer heltäckande svar samt för att undvika missförstånd och därmed uppnå hög validitet. Vidare har urvalet av respondenter genomförts efter vissa kriterier som nämnts ovan, bland annat har endast personer med god kännedom inom ämnet intervjuats. Utifrån uppsatsens problem och syfte har teori och debatt kring området valts ut.

2.8 Metodtriangulering

Olika metoder kan användas för att samla in data om en och samma sak. Varje metod kan ge saken en särskild vinkling, ett särskilt perspektiv och dessa perspektiv kan forskaren utnyttja som ett redskap för att jämföra och kontrastera. Att se saker ur olika perspektiv och möjligheten att bekräfta resultat, kan öka validiteten i data². En i detta sammanhang ofta använd analogi är triangulering. Triangulering innebär att man bestämmer en exakt position genom att hänvisa till två eller fler koordinater³. Fördelen med denna metod är att man erhåller olika typer av data om samma ämne vilket ger fler data och ökar på så vis sannolikt kvaliteten i undersökningen⁴.

Metodtriangulering har tillämpats i denna uppsats. Författarna har använt denna metod för att kunna nå en hög nivå vad avser tillförlitlighet och jämförbarhet. Genom att samla in och jämföra olika källor och resultat kan författarna bygga sina slutsatser på en starkare grund och detta ger uppsatsen högre kvalitet.

Uppsatsens information har samlats in i form av primär och sekundär data. Sekundär data i form av skriftliga källor har använts för att få en bild av dagens teori och litteratur om ämnet samt tidigare forskning. Författarna har även valt att använda intervjuer som en annan metod för att samla in data. För att erhålla mer data har författarna slutligen valt att komplettera

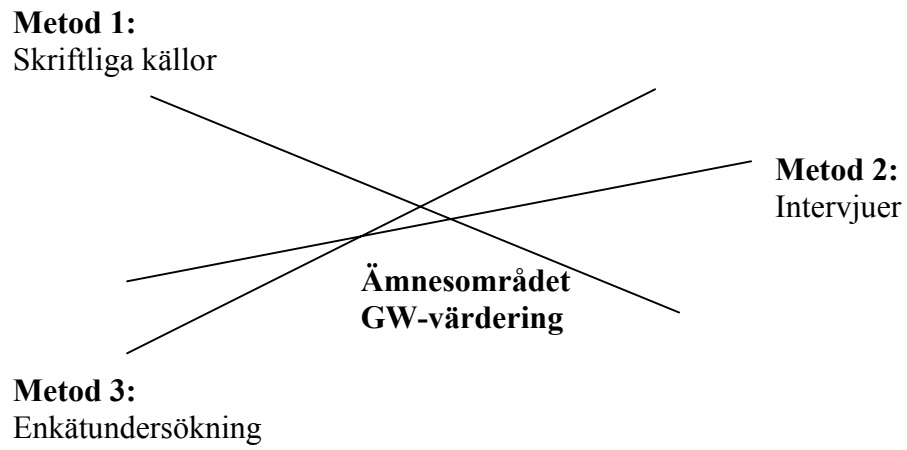
¹ Dahmström K, 2000, s. 263

² Denscombe M, 2000, s. 103

³ Ibid s. 103

⁴ Ibid s. 103

skriftliga källor och intervjuer med enkätundersökning för att få en generaliseringsbild av det hela samt styrka studiens erhållna information. Figuren nedan visar hur ”triangelmätning” har gjorts för att säkerställa uppsatsens resultat inom ämnet.

3 TEORETISK REFERENSRAM

Här presenteras de redovisningsteorier, rekommendationer, lagar samt tidigare forskning inom ämnesområdet för att kunna förstå empirin.

3.1 Definition av goodwill

Redovisningsrådet definierar goodwill som en betalning för framtida ekonomiska fördelar. Fördelarna kan vara en följd av synergier mellan förvärvade och egna tillgångar. Goodwill ger inte upphov till inbetalningar oberoende av andra tillgångar eller grupper av tillgångar och därför kan inte återvinningsvärdet, sett isolerat, fastställas.

I och med att goodwill är ett av de svåra redovisningsproblemen och man har ej kunnat enas om hur man redovisar goodwill, har även definitionen på goodwill varierats från författare till annan. Oskar Sillén definierar goodwill som ersättning för företagarevinst¹. Han beskriver även goodwill som värdet av ett affärsföretag utöver dess materiella tillgångar efter avdrag för skulderna dvs. goodwill är bl.a. värdet av företagets firmanamn, kundkrets, kredit, patent, upphovsrätt, tillverkningsmetoder, arbetarnas kompetens etc².

Den engelske yrkesrevisorn professor Dicksee säger om goodwill följande: ”Skillnaden mellan att sälja en affärs byggnader, maskiner, varulager etc. var för sig och att sälja hela företaget i full gång (inkl. goodwill) är densamma som skillnaden mellan att sälja en levande häst i dess fulla arbetskraft och att sälja samma häst i form av hästhud och hästkött”³.

3.2 RR 1:00 Koncernredovisning

Denna rekommendation behandlar de redovisningsfrågor som används vid upprättande av koncernredovisning. En koncern kan bildas på olika sätt, detta kan ske genom samgående med ett annat företag eller att ett företag förvärvar aktierna i ett annat bolag. De företag som är skyldiga att upprätthålla koncernredovisning är de moderföretag som genom förvärv av aktier i ett annat företag, d.v.s. dotterbolag, förvärvar minst 50 % av aktierna eller har ett bestämmande inflytande över företaget⁴.

¹ Sillén O, 1924, s. 218

² Sillén O, 1924, s. 216

³ Dicksee, 1906, s. 3

⁴ FAR Samlingsvolym, 2003 del 1, s. 662

3.2.1 Avskrivningar

Nyttjandeperioden är alltid begränsad, därför skall avskrivningar göras på ett systematiskt sätt över perioden. Denna period skall återspegla den period som företaget beräknar att goodwillposten kommer att generera framtida ekonomiska fördelar för företaget.

Nyttjandeperioden antas vara max 20 år, om inte en längre period kan motiveras. Osäkerhet motiverar att bedömningen av nyttjandeperioden sker på ett försiktigt sätt, men det motiverar dock inte orealistiskt korta nyttjande perioder. Värdet på förvärvad goodwill minskar över tiden och kan i vissa fall ersättas av internt upparbetad goodwill. Skälet till att goodwillposten trots det skall skrivas av är att internt upparbetad goodwill inte får redovisas som en tillgång i balansräkningen enligt RR 15¹.

3.3 RR 15 Immateriella tillgångar

RR 15 behandlar redovisning av immateriella tillgångar, inklusive krav på upplysningar. I rekommendationen diskuteras grundkraven för en immateriell tillgång och vad som krävs av en tillgång för att kunna redovisas i balansräkningen. Enligt denna rekommendation beskrivs immateriella tillgångar som:

*"Icke-monetär tillgång utan fysisk substans som används för produktion eller tillhandahållande av varor eller tjänster som för uthyrning till andra eller för administrativa ändamål"*².

Det som är utmärkande för en immateriell tillgång är att den har uppkommit till följd av produktion eller genom förvärv som företaget kan ha nytta av. Exempel på sådana tillgångar kan vi nämna licenser, patent varumärke, FoU.

3.3.1 Kriterier

Enligt RR 15 måste tre kriterier vara uppfyllda för att en resurs ska kunna kvalificera sig som en immateriell tillgång. Dessa kriterier är identifierbarhet, kontroll och framtida ekonomiska fördelar.

¹ FAR Samlingsvolym, 2003 del 1, s. 671

² FAR Samlingsvolym, 2003 del 1, s. 846

3.3.1.1 Identifierbarhet

Med identifierbarhet menar man att den ska kunna särskiljas från internt upparbetad goodwill. Kravet innebär att tillgången ska vara avskiljbar, vilket innebär att företaget kan hyra ut, sälja, dela ut eller låna ut tillgången utan att företaget gör sig av med ekonomiska fördelar som är anknuten till andra tillgångar som används i samma verksamhet. Ett exempel på detta kan vara en immateriell tillgång som har förvärvats ger legala rättigheter till ekonomiska fördelar, endast i kombination med andra tillgångar.

3.3.1.2 Kontroll

Med kontroll över tillgången menar man att innehavaren har kontroll över de förväntade ökade intäkter eller minskade kostnader som hänger samman med användningen av resursen. Alltså krävs det inte att företaget ska ha äganderätten över en resurs. Ett företag har kontroll över de ekonomiska fördelarna om t ex kunskaperna skyddas av legala rättigheter så som copyrights, patent och licens. Internt upparbetad goodwill skall inte redovisas som en tillgång i balansräkningen, eftersom den inte är en identifierbar resurs som företaget har kontroll över

3.3.1.3 Framtida ekonomiska fördelar

Utöver de faktorer som nämnts för att en resurs ska kallas immateriell tillgång ska den dessutom medföra möjliga eller tillförlitligt beräknade ekonomiska fördelar. Enligt RR 15 finns det ingen grund att ta upp en investering som immateriell tillgång som den inte bidrar till en positiv effekt av kassaflödet.

3.3.2 Aktivering av immateriell tillgång i balansräkningen

För att en immateriell tillgång ska aktiveras i balansräkningen krävs det att två kriterier i RR 15 är uppfyllda, nämligen:

1. Det är sannolikhet att de framtida ekonomiska fördelar som kan hänföras till tillgången kommer att tillfalla företaget och
2. Tillgångens anskaffnings värde kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

3.3.3 Internt upparbetad goodwill

Internt upparbetad goodwill ska inte redovisas som en tillgång i balansräkningen. Utgifter som syftar till att generera framtida ekonomiska fördelar innebär inte alltid att en immateriell tillgång skall tas upp i balansräkningen. Sådana utgifter beskrivs ofta som att de bidrar till internt upparbetad goodwill. Skälen till att man inte får ta upp internt upparbetad goodwill

som tillgång är att den inte är en identifierbar resurs som företaget har kontroll över och dess anskaffningsvärde inte kan beräknas på ett tillförlitligt sätt¹.

3.4 RR 17 Nedskrivningar

Denna rekommendation beskriver olika metoder som företag skall använda för att försäkra sig att dess tillgångar inte är upptagna till ett högre belopp än återvinningsvärdet. Ett företags tillgångar är för högt värderade om dess redovisade värde är högre än nuvärdet av framtida inbetalningsöverskott. Företag skall då skriva ned värdet på tillgången. Rekommendationen beskriver också när ett företag skall återföra en tidigare nedskrivning, dessutom finns det krav på upplysningar om nedskrivningar².

3.4.1 Hur fastställs om en tillgång skall skrivas ner?

Vid varje bokslutstillfälle skall företag se efter om det finns något som tyder på att en tillgång har minskat i värde. Om så är fallet ska man bestämma tillgångens återvinningsvärde. Följande indikationer ska man ta hänsyn till vid bedömning av nedskrivningsbehov³.

Externa indikationer

- Tillgången har minskat i värde under perioden och värdeminskningen har inte orsakats av tillgångens ålder eller normala användningssätt.
- Väsentliga förändringar inträffat inom teknologi, marknadsförutsättningar eller i den ekonomiska och legala miljön.
- Marknadsräsentorna och marknadens avkastningskrav har ökat vilket kan påverka beräkningen av tillgångens nyttjandevärde och återvinningsvärde.
- Företagets redovisade egna kapital överstiger börsvärdet.

Interna indikationer

- Tillgången är tekniskt föråldrad eller har skadats.
- Förändringar som på ett negativt sätt påverkar möjligheten att använda tillgången.
- Interna rapporteringar som indikerar att tillgångens avkastning har försämrats eller kommer att försämrats.

¹ FAR Samlingsvolym, 2003 del 1, s. 850

² FAR Samlingsvolym, 2003 del 1, s. 891

³ FAR Samlingsvolym, 2003 del 1, s. 892

3.4.2 Kassagenererande enhet

För vissa tillgångar i ett företag går det inte att fastställa återvinningsvärdet för en tillgång utan företaget får istället beräkna återvinningsvärdet för den kassagenererande enhet till vilken tillgången hör. Med en kassagenererande enhet menar man den minsta grupp av tillgångar som ger upphov till inbetalningar från löpande verksamhet och som är väsentligen oberoende av andra tillgångar¹.

Enheten måste vara oberoende av andra tillgångars kassaflöde och det är viktigt att alla tillgångar som hör till denna enhet tas med i beräkningen, annars kan enheten verka lönsammare än vad den är. Detta kan i sin tur resultera i att ingen nedskrivning görs eftersom återvinningsvärdet värderas till ett högre värde än vad det borde ha värderats till. För att kunna förklara på ett enklare sätt kan man hänvisa till FAR:s eget exempel om ett bussföretag:

Ett bussföretag driver fem olika busslinjer åt en kommun i enlighet med ett avtal som innehåller krav på viss minimitrafik på samtliga linjer. Bussföretaget har uppgifter på storleken av de resurser som är knutna till varje busslinje liksom de kassaflöden som linjerna ger upphov till. En av busslinjerna går med förlust. Eftersom bussföretaget inte har möjlighet att lägga ner en enskild busslinje utgör de fem busslinjerna tillsammans den minsta grupp av tillgångar som skapar oberoende inbetalningar. Därför får man se hela bussföretaget som en kassagenererande enhet till vilken var och en av busslinjerna tillhör².

¹ FAR Samlingsvolym, 2003 del 1, s. 898

² FAR Samlingsvolym, 2003 del 1, s. 898

3.5 Övergången till IFRS 3¹

Från och med 1 jan 2005 är det obligatoriskt för alla börsbolag att övergå till IFRS 3 och detta innebär stora förändringar avseende redovisning av företagsförvärv. En anledning till förändringarna är att redovisningen av goodwill och immateriella tillgångar varierar mellan olika branscher och företag, och man vill få en mer enhetlig och jämförbar redovisning. IFRS 3 har utfärdats för att förbättra kvalitén för redovisning av företagsförvärv samt för att nå en internationellt jämförbar redovisning. Förändringarna kommer naturligtvis att påverka intressenterna på olika sätt och därför belyser författarna dessa förändringar från olika perspektiv. Här nedan redovisas hur reglerna påverkar företagsledningarna, analytiker och aktieägarna.

- Alla företagsförvärv och samgåenden som omfattas av IFRS 3 skall redovisas enligt förvärvsmetoden. Pooling-metoden är därmed inte längre tillåten. Dessutom skall en förvärvare identifieras vid varje enskilt förvärv. Det leder till att man kommer omedelbart att se vilket företag som är förvärvaren och som har kontroll över verksamheten. Detta kan bland annat underlätta analytikernas arbete.
- Förvärvaren skall redovisa alla identifierbara tillgångar, skulder och ansvarsförbindelser till verkligt värde i förvärvsbalansen, om dessa uppfyller en rad villkor vid förvärvstidpunkten. Detta betyder att även minoritetsintresset i det förvärvade företaget skall värderas till verkligt värde. Den tidigare tillåtna metoden i IAS 22 där endast det förvärvade företagens proportionella andel av nettotillgångarna skulle värderas till verkligt värde får inte längre användas. Detta gör att det blir lättare för analytiker att värdera tillgångar så exakt som möjligt. Däremot är denna förändring inte så bra för företagsledningarna och aktieägare eftersom företagen kan bli lägre värderade på grund av att skulder och ansvarsförbindelser kommer nu istället att värderas högre. Detta kan leda till att aktiekurser sjunker och därmed ger en sämre utdelning.
- Goodwill som uppstått i ett företagsförvärv får inte skrivas av, istället skall nedskrivningsbehovet prövas minst en gång per år. Nedskrivningstest, eller så kallat ”impairment test”, skall utföras oftare om det finns omständigheter som pekar på att

¹ <http://www.deloitte.com/dtt/article/0,1002,sid%253D38877%2526cid%253D61951,00.html> samt Guide till IFRS 3, Ernst & Young, 2004.

det har skett en värdeminskning under året. Detta ska nu testas varje år i stället för som tidigare bara vid indikationer på nedskrivningsbehov. Det betyder i praktiken att företagen måste få fram en nuvärdesberäkning av de förvärvade enheternas framtida kassaflöde som motsvarar värdet på goodwillposten. Går inte detta, måste goodwillposten skrivas ned. Om företagsledningarna är ärliga med sina nedskrivningar, kan detta vara till fördel för både analytiker och aktieägare eftersom de får en mer rättvis bild av företaget. För företagsledningarna kan detta också vara till ”fördel” då de kan blåsa upp resultatet genom att slippa avskrivningar.

- Om det verkliga värdet på de förvärvade tillgångarna, skulderna och ansvarsförbindelserna överstiger anskaffningsvärdet, och det därmed uppstår så kallad negativ goodwill, skall förvärvaren omvärdera de förvärvade tillgångarna, skulderna och ansvarsförbindelserna. Om det verkliga värdet av nettotillgångarna fortfarande överstiger anskaffningsvärdet skall det överskjutande beloppet omedelbart redovisas som en intäkt. Tidigare skulle man redovisa negativ goodwill som en avsättning i koncernens balansräkning. Detta är egentligen inte något positivt för företagsledningarna eftersom de nu blir tvungna att redovisa det som en intäkt. Tidigare kunde de genom avsättningar skydda sig för eventuella framtida kostnader. Samtidigt blir det en fördel för både aktieägarna och analytiker. Aktieägarna får eventuellt en större utdelning då överbeloppet redovisas som intäkt och för analytiker bidrar detta till en rättvisare bild och värde av företaget.
- Avsättningar för omstruktureringskostnader får endast redovisas om det vid förvärvstidpunkten föreligger en förpliktelse hos den förvärvade verksamheten att omstrukturera verksamheten. Detta eftersom när vissa företag köper ett annat vill förvärvaren strukturera om det nyinköpta företaget. Hittills har det varit tillåtet att baka in dessa omstruktureringskostnader i förvärvspriset, som därmed blir högre. Det har gått till så att omstruktureringskostnaden har lagts till köpeskillingen, och övervärdet har då istället dykt upp i form av högre goodwill som skrivits av under lång. På så sätt trollas helt enkelt resultateffekten av omstruktureringskostnaden bort ur börsplaceringarnas medvetande. Detta försvårar för företagsledningarna att kringgå de gamla reglerna. Det kan i sin tur leda till att resultatet försämras vilket också drabbar aktieägarna. För analytiker kan detta vara positivt av den orsaken att det underlättar värdering av företagen och man kan inte på samma sätt manipulera resultatet.

- Förvärvade identifierbara immateriella tillgångar såsom kundregister, orderstock och varumärken ska särskiljas från goodwill. Detta gäller om dessa uppfyller kriterierna för att vara en tillgång, dvs. de är möjliga att avskilja eller har sin grund i avtalsenliga eller andra formella rättigheter, samt att deras verkliga värde kan fastställas på ett tillförlitligt sätt. Sådana immateriella tillgångar har ofta en begränsad nyttjandeperiod. För aktieägarna och analytiker är detta till en fördel eftersom de får bättre inblick i företagen. Man kan tycka att den här regelförändringen borde förenkla för företagsledningarna men i själva verket blir det mer komplicerat och tidskrävande för de. Anledningen till det är att de gamla reglerna tillät företagen att lägga mer eller mindre vad de ville i goodwillposten och många företag utnyttjade detta, vilket har lett till att många företag har väldigt stora goodwillposter. Effekten av den nya regeln blir att goodwill kommer att bli mindre vid förvärv och det kan även innebära att det blir större avskrivningar de första åren efter förvärvet, eftersom tillgången kan få en kortare livslängd.

3.6 God redovisningssed

Nyckelbegreppet i svensk redovisningslagstiftning är god redovisningssed, som har sitt ursprung i god köpmanna-sed¹. Begreppet god redovisningssed kan vara oklart. Proposition 1998/99:130 redogör för två olika synsätt, vilka utgår från förekommande praxis eller ett normgivande organs uttalande som bestämmer vad som gäller. Lagstiftaren bestämmer att begreppet skall bestämmas utifrån traditionell tolkning av föreskrifter som lag och författningar. Tolkningen skall ha sin grund i föreskriftens syfte och i de allmänna principerna som uttrycks i lagen. När traditionella tolkningen görs men inte räcker till, måste utfyllnad ske. Utfyllnaden får då förankras i förekommande redovisningssed, s.k. praxis².

God redovisningssed är en rättslig standard som grundas på lag, normer och praxis. Detta innebär en skyldighet att följa lag och de redovisningsprinciper som anges i lagen³. Genom att i lag hänvisa till god redovisningssed kan lagstiftaren ställa krav på företagen utan att låsa fast tolkningar och praxis med detaljerade bestämmelser. En förklaring till att hänvisning sker till god redovisningssed beror på att det kan finnas en oklar praxis om vad som gäller eller att

¹ Artsberg K, 2003 s. 127

² Proposition 1998/99 s.130

³ FAR Samlingsvolym, 2003 del 1, s. 1397

utvecklingen går snabbt, vilket gör att en lag med detaljerade regler fort bli inaktuellt¹. För att god redovisningssed skall kunna användas för att fylla ut lagens regler bör hänsyn tas till redovisningsmässiga och bokföringsmässiga aspekter likväl civil- och skatterättsliga. Även den internationella utvecklingen inom redovisningen som sker i normeringen av EU och IASB, påverkar god redovisningssed².

3.7 Rättvisande bild

Ett viktigt kännetecken för Europeiska Unionens fjärde direktiv är upptagandet av begreppet ”tru och fair view” (rättvisande bild), som kommer från det brittiska begreppet av vad finansiella rapporter bör förmedla.

Rättvisande bild innebär att redovisningens helhet skall ge en rättvisande bild av företagets ställning och resultat. Rättvisande bild och försiktighetsprincipen står i strid mer varandra eftersom en korrekt bild ofta innebär en högre värdering än vad försiktighetsprincipen förespråkar³. Nilsson framhåller vidare att en rättvisande bild av företagets ekonomiska ställning ska åstadkommas genom tilläggsupplysningar och inte genom att göra avvikelser från det som lagen kräver.

Begreppet rättvisande bild, som har sitt ursprung i EU:s direktiv, finns med i årsredovisningslagen (SFS 1995:1554). Där anges i 2:a kap. 3§ följande:

”Balansräkningen, resultaträkningen och noterna skall upprättas som en helhet och ge en rättvisande bild av bolagets ställning och resultat. Om det behövs för att en rättvisande bild skall ges, skall det lämnas tilläggsupplysningar. Om avvikelse görs från vad som följer av allmänna råd eller rekommendationer från normgivande organ, skall upplysning om detta och om skälen för avvikelsen lämnas i en not.”

Termen rättvisande bild är i dagens redovisning något som många företag lutar sig mot när de motiverar sina ställningstaganden och val. Däremot finns det ingen klar bild av hur termen ska tolkas och tillämpas⁴. Om företag följer rekommendationer ska enligt de normgivande organen en rättvisande bild uppnås, hur bristfälliga rekommendationerna än upplevs. En rättvisande ställning av företagets resultat borde medföra att företaget lämnar information om alla tillgångar som är av värde för företaget.

¹ Artsberg K, 2003, s. 128

² Proposition, 1998/99, s. 130

³ Nilsson S, 2002, s. 37

⁴ Artsberg K, 2003, s. 155

3.8 Harmonisering

Utvecklingen av globala kapitalmarknader ligger till grunden för internationell harmonisering inom redovisningsområdet. Speciellt viktigt är strävandet efter enhetliga redovisningsnormer bland företag som är noterade eftersom de vill tillfredställa informationsbehovet hos intressenter i olika länder. Hinder för en reglerad harmonisering är bland andra kulturella, legala, politiska och ekonomiska skillnader mellan länder¹.

Ett skäl att reglera redovisningen på den internationella nivån är att harmonisera olika länders redovisning². De senaste decenniernas forskning inom internationell redovisning har till stor del handlat om harmonisering av redovisningspraxis inom och mellan nationer. Denna forskning har tagit två riktningar. För det första *de jure* jämförelser, vilket innebär att redovisningens reglering jämförs, och för de andra *de facto* jämförelser, som berör det faktiska innehållet i de redovisningsrapporter som företag producerar. De jure harmonisering avser harmonisering av redovisningsreglering och de facto harmonisering avser harmonisering av praktiska redovisningsförfaranden, oberoende av om detta utövande är ett resultat av reglering eller inte. Det är möjligt att de jure harmonisering existerar men inte de facto harmonisering, eftersom företag och länder kan ignorera harmoniserade regler från standardsättare och lagstiftning. De facto harmonisering kan också existera även om inte de jure harmonisering existerar, exempelvis om marknaden kräver av företag att de ska publicera finansiella rapporter som följer ett visst regelverk³. Intresset i denna uppsats ligger i första hand kring hur IASB harmoniserar olika nationers redovisningsstandarder innan de implementeras, vilket ger en fokus på de jure jämförelser.

Harmonisering och standardisering är begrepp som ofta återkommer i litteratur som behandlar internationell redovisning. Det finns många olika definitioner av begreppen harmonisering och standardisering. Nedan följer ett exempel:

*” Harmonization is the jargon word used in international accounting to mean the reducing of differences in reporting between countries. Standardization is used to mean the application of exactly the same rules ”*⁴.

¹ Canibano L & Mora A, 2000, s. 349

² Artsberg K, 2003, s. 138

³ Nobes C & Parker R, 2000, s. 38

⁴ Walton, Haller & Raffournier, 2003, s. 9

Standardisering är en process som syftar till att införa samma eller mycket lika redovisningsregler, där det inte ges plats för nationella olikheter och där målet är global enhetlighet. Harmonisering är en mer flexibel process som syftar till att öka jämförbarhet och undvika total olikhet¹. Nobes skriver dock att dessa två begrepp har blivit tekniska termer som inte alltid syftar till sin egentliga innebörd då de används².

3.9 Tidigare forskning i USA

Här nedan presenteras tidigare forskning som har gjorts i USA och som författarna tycker är relevant för uppsatsämnet.

3.9.1 Models to Measure Goodwill Impairment

I en artikel som Gerald Lander och Alan Reinstein publicerade i magasinet *International Advances in Economic Research* talar de om vilka modeller som man eventuellt kan använda för att värdera goodwill vid impairment test. De värderingsmodeller som artikeln behandlar är ”dividend discount model” (DDM), discounted cash flow model (DCF) och residual income model (RIM).

”Divident discount model” (DDM) är en av de mest rättvisande värderingsmodellerna enligt författarna, där värdet på företaget motsvarar värdet på alla förväntade framtida aktieutdelningar. Nackdelen med denna modell är att värderingen blir missvisande för företag som delar ut små aktieutdelningar under lång period.

”Discount cash flow model” (DCF) är en populär värderingsmetod som går ut på att diskontera framtida kassaflödet. Värdet på en tillgång är en funktion av tre variabler: (1) hur mycket den genererar i kassaflöden, (2) när dessa kassaflöden förväntas uppstå samt (3) osäkerheten förknippad med kassaflödena. En diskonterad kassaflödesvärdering för samman dessa tre variabler och värdet på en tillgång beräknas som nuvärdet av dess framtida förväntade kassaflöden.

”Residual income model” (RIM) är den tredje modellen som författarna tar upp i sin artikel. Författarna definierar ”residual income” som de bokförda netto tillgångarna debiterad av aktiekapital är lika med kostnaden för aktiekapitalets beräknade tid från början av periodens

¹ Garrido P, León À & Zorio A, 2002 vol. 37, nr 1

² Nobes C & Parker R, 2000, s. 38

bokförda värde på aktierna. Marknadsvärdet på aktier för RIM-modellen beräknas som summan av företagets nuvarande bokförda värde på aktierna plus dagens förväntade framtida värde på "residual income".

3.9.2 Goodwill Valuation under SFAS 142

Denna artikel är skriven av Z. Christopher Mercer, Matthew R. Crow och Kenneth W. Patton som är verksamma inom Mercer Capital koncernen i Memphis, Tennessee. Författarna i denna artikel skriver om SFAS 142 som tillämpas i USA och motsvarar IFRS 3. Författarna skriver i sin artikel om "two-step impairment test" som ska användas för att identifiera potentiell värdeminskning vid impairment test och beräkna nedskrivningsbehovet, om det finns något. De skriver vidare om "reporting unit" som är ett operativt segment eller en nivå under ett operativt segment, vilket kallas en komponent. En komponent av ett operativt segment är en "reporting unit" om komponenten utgör en affärsverksamhet, för vilken det finns tillgänglig separat finansiell information.

3.9.2.1 "The two-step impairment test"

Vid första steget i "The two-step impairment test" identifieras eventuella nedskrivningsbehov. Det görs genom en jämförelse av "reporting unit's" verkliga och bokförda värde. Om det verkliga värdet är högre än bokfört värde finns det inget nedskrivningsbehov, vilket innebär att steg två i testet inte behöver genomföras. Om däremot det verkliga värdet är lägre än det bokförda värdet skall steg två genomföras för att beräkna eventuellt nedskrivningsbelopp¹.

Andra steget i "The two-step impairment test" av goodwill används för att beräkna nedskrivningsbeloppet. I steg två jämförs det indirekta verkliga värdet på "reporting unit's" goodwill med det bokförda värdet. Om det verkliga värdet på "reporting unit's" goodwill understiger det bokförda värdet skall nedskrivningsbehovet på den goodwillposten vara det samma som det understigande beloppet. Det identifierade nedskrivningsbeloppet kan inte vara större än det bokförda värdet. Efter det att nedskrivningsbehovet har identifierats skall det nya justerade bokförda värdet ligga till grund för vidare redovisning. Upphävning av ett tidigare identifierat nedskrivningsbehov är inte tillåtet efter det att beräkning av värde nedgången är genomförd. Det indirekta verkliga värdet på goodwill skall bestämmas på samma sätt som goodwillbeloppet bestäms vid företagsförvärv. Det betyder att det verkliga värdet på

¹ Mercer C, Crow M & Patton K, 2002, s. 2-3

”reporting unit” skall fördelas ut på alla tillgångar och skulder, inkluderat oidentifierade immateriella tillgångar, som är hänförliga till just den enheten. Det eventuella övervärdet som finns kvar efter det att fördelningen har gjorts är det indirekta verkliga värdet på goodwill. Denna fördelningsprocess skall utföras endast för att testa om goodwillvärdet har gått ner, inte för att skriva upp eller ner värdet på de identifierbara tillgångar eller skulder¹.

3.9.3 Say Goodbye to Pooling and Goodwill Amortization

Stephen Moehrle och Jennifer Reylonds-Moehrle skriver i sin artikel om de problem som har uppstått i samband med införandet av de amerikanska reglerna FAS 141 och FAS 142 gällande goodwill och pooling-metoden. FASB ändrade reglerna den 30 juni 2001 och förbjöd företag att använda pooling-metoden vid företagsförvärv. Pooling-metoden är avsedd att användas i de fall då moderföretaget har införskaffat ett eller flera dotterbolag genom apportemission, genom att emittera egna aktier eller andelar som betalning för aktierna i dotterbolaget. I dessa fall kan ingen förvärvare urskiljas, det handlar snarare om en sammanslagning. Detta resulterar i att ingen goodwill bokförs och det blir inte heller någon resultatpåverkan. Den nya regeln medförde att alla företagsförvärv skulle behandlas som enbart rena uppköp och inte som sammanslagningar. Samtidigt började man tillämpa FAS 142 som hanterar goodwill från att skriva av den till att årligen värdera den.

De skriver vidare i sin artikel att marknaden inte kommer att reagera nämnvärt på en nedskrivning av goodwillposten. De skriver även att det viktiga är att kunna bestämma vilken metod man ska använda för att beräkna ”the reporting unit”. De frågar sig om värdet på ”the reporting unit” borde bestämmas av en oberoende tredje person utanför företaget eller beroende på någon intäktsmodell eller något bokförda värde eller någon annan metod. Enligt författarna tycker företagsledningarna inte om ”the reporting unit”-kravet vid beräkning av ”impairment test” på grund av svårigheten att beräkna det riktiga värdet på segmentet (se tidigare artikel om ”the reporting unit”). Författarna skriver vidare att implementeringen av FAS 142 kommer att leda till att det blir mer komplicerat för företagen att värdera sina goodwillposter och att man även måste skilja den från internt upparbetad goodwill, något som inte är lätt att genomföra.

¹ Mercer C, Crow M & Patton K, 2002, s. 3

3.9.4 Effects of SFAS 142 in USA

Lorre Jay, Managing Director på Houlihan Lokey Howard & Zukin, Investment Banking Service, har gjort en sammanställning på de effekter som har påverkat redovisningen i USA i och med övergången till FAS 142. Effekterna av SFAS 142 är följande:

- Ur teoretisk synvinkel kommer FAS 142 inte påverka värdet av goodwill.
- Nettoresultat kommer att öka med 10-20 % eftersom avskrivningar på goodwill försvinner.
- Aktiepriserna för de företag som inte förvärvades genom pooling-metoden kan stiga eftersom de blir mer attraktiva för ett förvärvande företag.
- Aktiepriserna kan öka för de företag som har haft negativt resultat innan övergången och positivt efter.
- Företagsförvärv bör öka.
- Fientliga uppköp bör öka på grund av elimineringen av pooling-metoden som försvarsverktyg vid förvärv.
- Ökad tonvikt på transaktionsvärdering, förhandling, verkställning och fusion.
- Aktiepriserna bör ej minska för företag med engångsnedskrivningar, om inte de blir allt för vanliga.

3.9.5 Goodwill to All Pieces

Tim Reason skriver i sin artikel att FASB gav företagen en gåva med denna regel men samtidigt påpekar han att priset för denna gåva blev att många företag kommer att betala för professionella värderingskonsulter för att värdera goodwill och andra immateriella tillgångar. Han menar att om ett publikt företag hyr in värderingskonsulter kan det kosta uppskattningsvis mellan 50 000\$ - 500 000\$ beroende på förvärvets storlek. Därtill tillkommer årliga impairment tests.

Impairment test har medfört mer instabilitet och volatilitet kring behandling av goodwill än de tidigare årliga planenliga avskrivningarna, vilket gör att professionell värdering är att föredra. Detta stöds delvis av det som hände AOL Time Warner som gjorde ett apportförvärv med sina högt värderade aktier under IT boomen vilket ledde till att de var tvungna att göra stora nedskrivningar på 54 miljarder USD efter implementering av FAS 142.

Enligt författaren var CFO snabba på att notera att förändringarna i redovisningen ej kommer att påverka sättet företag förvärvar andra företag. Det ultimata måttet är fortfarande den genererande kassaenheten som förvärvet bygger på och impairment test, om de förekommer, är ej kassaflödespåverkande. ”Man har redan spenderat pengarna i verkligheten” säger Tom Manley, CFO of Burlington, Massachusetts-based Cognos Inc., som tidigare förvärvat Adaytum för 157 miljoner USD genom ett kontantförvärv. Tom tror att aktieägarna förstår att impairment inte kommer att vara en växande kostnad. Däremot är det uppenbart ett stort negativt minus om företag tvingas skriva ned stora belopp på goodwill, då det uppfattas som att förvärvet inte lever upp till förväntningarna.

Redovisning av goodwill påverkar hur SEC ser på företagen. Detta kan vara starkaste argumentet för att anlita externa värderingskonsulter. Även om externa värderingar av goodwill inte kan frikänna företag från skadeståndsskyldighet, är reglerna mer mottagliga för dessa värderingar. Värderingsföretag erbjuder skriftliga strukturerade värderingar som kan användas vid behov om värderingen ifrågasätts. I februari 2003 släppte SEC en granskning av 2002 arkivering för Fortune 500 bolag, där det framgick värdeminskning på goodwill var bland de kritiska punkterna som ofta verkade strida mot GAAP och SEC regler eller var i betydande grad bristfällig i förklaring och tydlighet. Den ytterligare information som SEC krävde var bland annat klarare beskrivning av vilka redovisningsprinciper som användes vid impairment test samt bättre information om hur kassagenererande enheter beräknas och hur goodwill hänförs till dessa enheter.

3.9.6 Impairment Charges: The Good, The Bad and The Ugly

Rick Wayman som har skrivit denna artikel är en auktoriserad finansanalytiker. Han gör en redogörelse för de positiva respektive negativa effekterna av impairment test.

”The Good”

Om impairment test genomförs korrekt kommer den att tillföra investerarna mer värdefull information. Dessutom kan investerarna uppskatta hur bra företagsledningar har skött sig genom åren. Om ett företag tvingas göra stora nedskrivningar kan man dra slutsatsen att ledningen har gjort ett dåligt förvärv. Samtidigt bör man ge beröm åt de företag som tar smällen direkt och genomför en stor nedskrivning istället för att, genom manipulering av parametrarna, göra en serie mindre nedskrivningar vilket på längre sikt leder till konkurs.

”The Bad”

Redovisningsreglerna (FAS 142) möjliggör en stor del diskretion vad det gäller att identifiera immateriella tillgångar och sätta deras verkliga värde. Det är möjligt att under manipulera identifieringsprocessen för att slippa impairment test.

Det är tveksamt om företag kommer att skriva ned sina goodwillposter direkt, om det visar sig att det verkliga värdet understiger det bokförda värdet. Istället kommer de försöka att skjuta upp det oundvikliga, nedskrivning, och hoppas på att börserna vänder och därmed höjder det verkliga värdet.

En annan ofördelaktig effekt är att investerarna får det svårt att se hur företagsledningen sköter impairment testen. Själva processen att skilja åt och värdera olika goodwillposter kan döljas för investerarna, vilket i sin tur ger utrymme till att manipulera värdena. Företagen är inte heller tvungna att avslöja vilket marknads värde som har bestämts för goodwillen, även om denna information skulle hjälpa investerare att fatta viktiga beslut.

”The Ugly”

Saker och ting skulle förvärras om nedskrivningar skulle öka eftersom det skulle försvåra för företagen att få lån från bankerna. De flesta banker kräver att företag ska fortsätta visa bra resultat och om företag inte uppfylla kraven kan det av bankerna ses som att man inte har följt sina förpliktelser. Detta kan leda stora konsekvenser för företagens möjligheter att finansiera sina skulder, speciellt om de har stora skulder och är i behov av pengar.

4 EMPIRI

Här kommer författarna att presentera resultatet av enkätundersökningen och en redogörelse av respondenternas intervju svar.

4.1 Enkätundersökning

Här presenteras resultaten av enkätundersökningen som författarna har gjort.

Fråga 1: Rättvisande bild

Eftersom ett av uppsatsens syften är att undersöka om införandet av IFRS 3 ger en mer rättvisande bild har författarna ställt denna fråga till respondenterna som i sin tur skulle säga vad de tycker om införandet av IFRS 3.

Alternativ	Frekvens	Procent
Ja	12	38.7
Nej	7	22.6
Delvis	10	32.3
Vet ej	2	6.4
Totalt	31	100,0

Tabell 4:1 Svansfrekvens för: "Anser Ni att införandet av IFRS 3 ger en mer rättvisande bild jämfört med innan?"

Fråga 2: Harmonisering

Eftersom en av anledningarna till att IFRS 3 infördes var att harmonisera redovisningen, har författarna valt att undersöka hur viktigt det är för börsbolagen med harmoniseringen.

Respondenterna skulle svara om de tycker att det är viktigt för deras bolag att harmonisera redovisningen.

Alternativ	Frekvens	Procent
Ja	26	83.9
Nej	2	6.4
Delvis	3	9.7
Vet ej	0	0
Totalt	31	100,0

Tabell 4:2 Svansfrekvens för: "Anser Ni att det är viktigt för Ert företag att harmonisera redovisningen?"

Fråga 3: Problem vid införandet av IFRS 3

Ett annat delsyfte med uppsatsen var att undersöka om det uppstår problem för börsbolagen vid införandet av IFRS 3. Respondenterna fick frågan om de nya reglerna har ställt till med problem för deras bolag.

Alternativ	Frekvens	Procent
Ja	3	9,7
Nej	23	74,2
Delvis	5	16,1
Vet ej	0	0
Totalt	31	100,0

Tabell 4:3 Svarsfrekvens för: "Medför införandet av IFRS 3 problem för Ert företag?"

Fråga 4: Redogörelse för de problem som uppstår för företagen

Denna fråga var öppen för respondenterna att förklara utförligt vilka problem som har uppstått vid införandet av IFRS 3. Tre respondenter har svarat att införandet av IFRS 3 medförde problem för sina bolag medan fem respondenter har svarat delvis.

De respondenter som har svarat ja och delvis har förklarat att problemen har varit bl.a. att de nya reglerna ställer större krav på dokumentation samt systemstöd. De ställer till med merarbete för att leva upp till det utökade notverket samt att man måste hitta relevanta värden på de parametrar som styr goodwillvärdering vid impairment test. En av respondenterna tyckte att fördelning av förvärvspriset på över- resp. undervärden exempelvis varumärken, kundkontrakt etc. är något nytt och att det kräver nya värderingsmodeller och praxis, vilket skapar merarbete i början.

Fråga 5: Impairment test eller årliga avskrivningar?

Fråga 5 är en annan öppen fråga som respondenterna fritt kunde skriva vad de har för personliga åsikter avseende impairment test och årliga avskrivningar.

Åsikterna har skiftat. 17 av respondenterna har svarat att de föredrar impairment test av den anledningen att det ger en mer rättvisande bild samt att det speglar verkligheten bäst. Några har svarat att impairment test har den fördelen att övervärdet på en tillgång behålls i balansräkningen så länge den kan försvaras och därigenom hålls goodwillvärdet upp. 10 respondenter ansåg att avskrivningar var att föredra eftersom det gäller samma regler för alla. Vid impairment tester görs olika bedömningar av olika människor och det gör att värdet på samma tillgång kan vara väldigt olika. En annan anledning var att avskrivningarna är

entydiga när avskrivningstiden är bestämd och därmed också förutsägbara. En respondent menade att impairment test kunde skapa ryckighet i resultatredovisningen vilket inte uppskattas av aktiemarknaden. 4 av respondenterna har valt att inte svara på denna fråga.

Fråga 6: Interna grupper

I denna fråga vill författarna få svar om börsbolagen kommer att ha interna grupper som värderar goodwill vid impairment test. Detta för att förstå om bolagen är väl insatta i de nya reglerna eller om de behöver hjälp av en tredje part.

Alternativ	Frekvens	Procent
Ja	18	58,0
Nej	10	32,3
Vet ej	0	0
Annat	3	9,7
Totalt	31	100,0

Tabell 4:4 Svarefrekvens för: "Kommer Ni att ha interna grupper som värderar goodwill vid impairment test?"

Fråga 7: Nedskrivningar

En intressant fråga som författarna tyckte att den är bra att ta upp är att veta om börsbolagen kan försvara sina goodwillvärden efter införandet av IFRS 3 eller om de blir tvungna att göra stora nedskrivningar de tre kommande åren.

Alternativ	Frekvens	Procent
Ja	0	0
Nej	24	77,4
Vet ej	7	22,6
Totalt	31	100,0

Tabell 4:5 Svarefrekvens för: "Tror Ni att Ni kommer att göra stora nedskrivningar av goodwill de närmaste tre åren?"

Fråga 8: RR 1:00 och IFRS 3

Författarna vill med denna fråga veta om respondenterna har god kännedom om RR 1:00 och IFRS 3 för att veta om siffrorna från denna undersökning är tillförlitliga. Endast 3 respondenter har svarat med att de inte har god kännedom om RR 1:00 och IFRS 3.

Alternativ	Frekvens	Procent
Ja	28	90,3
Nej	3	9,7
Totalt	31	100,0

Tabell 4:6 Svarefrekvens för: "Har Ni god kännedom om RR:1 Koncernredovisning och IFRS 3?"

Fråga 9: Livslängden på goodwill

Denna fråga är ställt till respondenterna för att ta del av deras synpunkter vad gäller livslängden på goodwill. Tanken med IFRS 3 är ju att goodwillvärdet kan ha en evig livslängd så länge bolagen kan försvara sina goodwillvärden.

Alternativ	Frekvens	Procent
Ja	10	32.3
Nej	18	58.0
Vet ej	3	9.7
Totalt	31	100,0

Tabell 4:7 Svansfrekvens för: "Anser Ni att goodwill kan ha en evig livslängd?"

Fråga 10: Jämförbarhet

En annan anledning för införandet av IFRS 3 var att öka jämförbarheten mellan internationella företag. Författarna ville ta reda på om respondenterna tyckte att det var viktigt för dem att öka jämförbarheten mellan internationella bolag.

Alternativ	Frekvens	Procent
Ja	24	77.4
Nej	7	22.6
Vet ej	0	0
Totalt	31	100,0

Tabell 4:8 Svansfrekvens för: "Är det viktigt för Ert företag att redovisningsreglerna ökar jämförbarheten mellan internationella företag?"

Fråga 11: Förvärvsstrategi

Denna fråga är ställt till respondenterna för att se om IFRS 3 har någon påverkan på deras förvärvsstrategi eftersom goodwill kommer att hanteras på ett annat sätt i och med IFRS 3.

Alternativ	Frekvens	Procent
Ja	3	9.7
Nej	28	90.3
Vet ej	0	0
Totalt	31	100,0

Tabell 4:9 Svansfrekvens för: "Anser Ni att förändringen kan komma att påverka företagets förvärvsstrategi?"

Fråga 12: Försiktighet vid företagsförvärv

Som följd av föregående fråga vill författarna se om företagen kommer att bli försiktiga vid förvärv av nya bolag efter införandet av IFRS 3. Författarna vill veta om IFRS 3 kommer att gynna företagen vid förvärv eller ej.

Alternativ	Frekvens	Procent
Ja	5	16.1
Nej	26	83.9
Vet ej	0	0
Totalt	31	100,0

Tabell 4:10 Svarefrekvens för: "Kommer Ert företag att bli mer försiktigt vid förvärv av nya företag?"

Fråga 13: Ökning eller minskning av förvärv

Denna fråga är en uppföljning till de två föregående frågorna. Respondenterna svarar om de anser att förändringen kommer att innebära ökning eller minskning av företagsförvärv.

Alternativ	Frekvens	Procent
Ökning	0	0
Minskning	0	0
Varken eller	28	90.3
Vet ej	3	9.7
Totalt	31	100,0

Tabell 4:11 Svarefrekvens för: "Anser Ni att förändringen kommer att innebära en ökning eller minskning av företagsförvärv?"

Fråga 14: Kommentarer angående företagsförvärv

En "öppen" fråga för respondenterna att motivera sina svar på frågor 11-13 angående företagsförvärv. 13 respondenter har valt att inte kommentera sina svar vilket ger ett bortfall på 32 %. Nedan resovisas en sammanfattning av kommentarerna.

De allra flesta respondenter anser att det finns alltför många andra affärsmässiga aspekter som är viktigare. Innebörden av IFRS 3 är rent redovisningstekniskt och i grund och botten är förvärvet ett affärsmässigt beslut som helst bör fattas utifrån ett affärsmässigt perspektiv snarare än ett redovisningsmässigt även om redovisningen självklart är viktig att beakta. En av respondenterna kommenterade så här:

"Hur verkligheten beskrivs (redovisning) påverkar inte verkligheten (förvärvsbeslut)"

Två respondenter har svarat att deras företag inte har några planer på att förvärva nya bolag på medellång sikt vilket gör att IFRS 3 inte kommer att påverka deras förvärvsstrategi.

Fråga 15: Värderingsmodeller

Även denna fråga var en ”öppen” fråga för respondenterna att förklara utförligt hur de värderar sina goodwillposter vid impairment test. 18 företag använder diskonterad kassaflödesmodellen vid värdering av goodwill. 3 respondenter har svarat med att de har en egen utarbetad modell som de använder vid värdering av sina goodwillposter. 7 respondenter har ej svarat på denna fråga samt 2 respondenter har svarat att de har en modell som de inte vill ge ut. En respondent har svarat att goodwill saknas varför de inte behöver ha någon värderingsmodell.

Fråga 16: Effekter av IFRS 3

Författarna har ställt en generell fråga om hur IFRS 3 har påverkat företagen. Samtliga har som väntat svarat att goodwillavskrivningar upphör vilket bör förbättra företagets rörelseresultat. En del svarade att det krävs en mer noggrann förvärvsanalys (verkligt värde på förvärvade tillgångar inkl immateriella tillgångar, skulder och ansvarsförbindelser). Några av respondenterna svarade att de får justera förvärvsbalansen med avseende på intagen omstruktureringsreserv. Naturligtvis kommer även effekterna av IFRS 3 att tvinga företagen att göra en omräkning av föregående års kvartalsbokslut.

Fråga 17: Övriga synpunkter

Författarna ville ge utrymme för en öppen diskussion där respondenterna kan lämna övriga synpunkter angående IFRS 3 och impairment test. Endast 3 respondenter har lämnat kommentarer vilket kan ge intryck av att författarna har tagit upp det mesta inom det ämnet. Sammanfattningsvis skriver respondenterna att det helt enkelt inte blir lättare med de nya reglerna samt att det är oklart vilken kalkylränta som skall användas.

4.2 Sammanställning av intervjuer

Nedan följer en sammanfattning av intervjuerna med företagsrespondenterna. Intervjuerna genomfördes med följande personer:

- Bengt Holm – Ekonomichef på Mekonomen
- Ylva Boström – Ansvarig för koncernredovisning inom Assa Abloy
- My Johansson – Financial Controller på Scania
- Stephan Révay – Corporate Finance på PWC

Fråga 1: Hur påverkas Ert företag av IFRS 3?

Bengt: 2004 gjorde vi en del nedskrivningar, som till en del inte skulle ha gjorts om vi inte jobbat med IFRS 3.

My: Scania har reverserat samtliga gjorda avskrivningar på goodwill under 2004 samt helt slutat med avskrivning under 2005.

Ylva: Framför allt påverkas Assa Abloy av två saker: Den första är att goodwill avskrivningar försvinner. Det andra är det här med allokeringen, Purchase Price Allocation, där man måste hitta vägar att rensa goodwillen från andra identifierbara tillgångar.

Fråga 2: Hur redovisade ni Era goodwillposter innan IFRS 3 och hur redovisar Ni dessa i dagsläget?

Bengt: Själva redovisningen är i stort sett densamma. Nu ligger goodwillposten kvar och varje post utsätts för nedskrivningsprövning.

My: Tidigare redovisades goodwill som det ursprungliga värdet minus gjorda avskrivningar samt eventuella nedskrivningar. Numera redovisas goodwill till det nettovärde den var bokförd till per 2003-12-31 samt med avdrag för eventuella framtida nedskrivningar, ej tillämpligt för 2004.

Ylva: Effekten blir att vi inte längre skriver av goodwill.

Fråga 3: Anser ni att införandet av IFRS 3 kan ge en mer rättvisande bild jämfört med innan?

Bengt: Ja, under förutsättning att man får någon sorts de facto standard ute i näringslivet med hur värderingarna skall göras så att man har en enhetlig värdering i de olika företagen.

My: På sätt och vis då det kommer att bli mer som bryts ut från goodwillposten och särredovisas som en övrig immateriell tillgång, leder till en mindre och ”renare” goodwillpost.

Ylva: Det är svårt att svara på nu, men om man ser rent teoretiskt, bör det ge en mer rättvisande bild under förutsättning att alla tillämpar regelverket lika.

Fråga 4: Anser Ni att det är viktigt för Ert företag att harmonisera redovisningen?

Bengt: Förutsättningen för att det ska fungera är att man har en likartad utgångspunkt när man sätter värderingsribban. Om alla gjorde likadant och hade samma avkastningskrav skulle man ha en ganska bra jämförbarhet och det skulle även vara fördel för harmonisering.

My: Ja, det är viktigt då Scania är ett noterat bolag och strävar efter att uppfylla de krav som ställs på den externa redovisningen.

Ylva: Ja, med tanke på att vi är ett stort bolag och att vi agerar på den internationella marknaden, är det ju väldigt viktigt att alla ska kunna jämföra sig med andra företag.

Fråga 5: Medför införandet av IFRS 3 problem för Ert företag? I så fall Vilka?

Bengt: Det blir naturligtvis mer arbete eftersom man får göra det kontinuerligt. Det blir mer tidskrävande nu och det kommer också dokumenteras mer i årsredovisningen.

My: Kan leda till svårigheter vid genomförandet av förvärv då vissa delar är nya såsom avskiljandet av immateriella tillgångar från goodwill och värderingen av dessa tillgångar.

Ylva: Förändringen är ju mer med impairment test, det är ju tidsödande att hålla på med och man måste ha vettiga modeller och att de måste vara uppdaterade.

Fråga 6: Hur värderar Ni Er goodwill, finns det någon värderingsmodell som Ni använder vid impairment test?

Bengt: Vi har vissa avkastningskrav som gör att vi kommer fram till ett kassaflöde som försvarar goodwillvärdet, men om det är för högt satt krävs det en nedskrivning.

My: Vi har en impairment modell som används av samtliga dotterbolag som tagits fram delvis med våra revisorer. Goodwillvärderingen vid förvärv av bolag sker i samband med upprättandet av förvärvsanalysen.

Ylva: Vi har en modell som är baserad på Gordons modell. Det är den basen som vi har och vi tittar på det framtida kassaflödet.

Fråga 7: Hur går värderingsprocessen för koncernmässig goodwill går till vid impairment test? Förklara gärna så utförligt som möjligt.

Bengt: I normalfallet går kontrollen ut från utfall och prognos. Om utvecklingen följer plan genereras tillräckligt positivt kapital för att försvara goodwillvärdet. Om så inte är fallet måste en ordentlig analys genomföras.

My: Dotterbolag som har goodwillen sköter vanligtvis detta på egen hand. Vi har en mall som har tagits fram tillsammans med våra revisorer som samtliga dotterbolag använder sig av vid sina impairment tester. Där framgår det mer riktlinjer för hur man tar fram diskonteringsräntor och dylikt.

Ylva: Vi bedömer all goodwill, fördelad på Cash-Generating-Units (CGU), med hjälp av den värderingsmodell som beskrivits ovan för att se vilka värden vi har utifrån förväntad framtida cash-flow.

Fråga 8: Vilka är fördelarna resp. nackdelarna med impairment test? På kort/lång sikt?

Bengt: Nackdelen på kortsikt är att man tvingas ta ställning till de goodwillposter som man har och man kan tvingas till nedskrivningar som kan påverka resultatet ganska rejält de första åren.

My: Fördelarna är att det varje år sker en genomgång av samtliga genomförda förvärv för att se att de uppfyller sitt värde i redovisningen och därigenom ett test av värderingen. Nackdelen på kort sikt är svårigheterna med diskonteringsräntor i impairment modellen.

Ylva: Förhoppningsvis kommer goodwill värdena att vara mera representativa än tidigare. Den enda nackdelen jag ser med det här är att den kräver mer arbete.

Fråga 9: Vad föredrar Ni personligen, impairment test eller avskrivningar? Motivera gärna!

Bengt: Impairment test ger en bättre bild av verkligheten. Det förutsätter dock att det utvecklas någon sorts de facto standard för beräkningarna.

My: Personligen föredrar jag impairment tests då eventuella nedskrivningar motsvarar en mer ”verklig” minskning av tillgångens värde, medan avskrivningarna till viss del var mer schablonmässiga.

Ylva: Jag föredrar personligen impairment test. Att man har övergått till impairment test visar att goodwill inte är som vilken tillgång som helst samt att goodwill faktiskt är en tillgång som kan ha ett bestående värde.

Fråga 10: Tror Ni att företaget kommer att göra stora nedskrivningar av goodwill de närmaste tre åren?

Bengt: Kan ej veta det nu.

My: Nej jag tror inte att stora nedskrivningar kommer att uppkomma då det tyder på att företag har gjort ”dåliga” förvärv.

Ylva: Det är ganska svårt att svara på den frågan. Just nu ser vi inga behov av att skriva ner goodwill.

Fråga 11: Anser Ni att förändringen kan komma att påverka företagens förvärvsstrategi? I så fall på vilket sätt?

Bengt: Nej, vi grundar våra beslut vid förvärv utifrån affärsrättsliga perspektiv.

My: De förvärv som genomförs sker inte utifrån beaktandet av det redovisningsmässiga konsekvenserna i huvuddelen av fallen utan huvudsakligen utifrån affärsrättsliga perspektiv.

Ylva: Nej. Vi har sagt väldigt tydligt att det inte ska påverka företagens förvärvsstrategi.

Fråga 12: Hur kommer Ert resultat och resultatbaserade nyckeltal att påverkas av IFRS 3?

Bengt: Resultat och nyckeltal som baseras på det egna kapitalet blir bättre förutsatt att vi inte behöver göra nedskrivningar.

My: Då vi endast har haft ca 150 Mkr i avskrivningar på goodwill under tidigare år så kommer övergången till IFRS 3 inte att påverka Scania i någon större utveckling.

Ylva: Det som händer egentligen i och med IFRS 3 är att det sker en förflyttning i nyckeltalen. Men om man ser det på lång sikt förändras egentligen ingenting, bara att man hoppar upp ett snäpp.

Fråga 13: Har Ni övriga synpunkter angående IFRS 3 och goodwillvärdering vid impairment test?

Bengt: Ur teoretiskt perspektiv verkar de nya reglerna vara bra men hur det fungerar i praktiken kan man inte veta riktigt än då man inte har tillräcklig med erfarenhet av detta.

My: Generellt anser jag att IFRS övergången är bra speciellt för internationella koncerner där de lokala reglerna då blir mer lika de koncern regler som tillämpas.

Ylva: Nej, inte direkt. Vi har tagit upp det som har berört oss.

4.3 Sammanfattning av intervjun med Stephan Révay, PWC

Stephan Révay jobbar på Corporate Finance avdelningen på Öhrlings PriceWaterhouseCoopers. Han jobbar med företagsvärdering och företagsförvärv samt vid företagsfusioner. Här nedan presenteras hans svar:

1. Anser Ni att införandet av IFRS 3 ger en mer rättvisande bild jämfört med innan?

Det blir mer rättvisande eftersom man är mer specifik. Goodwill blir mer detaljerad med de nya reglerna.

2. Hur påverkas företagen av IFRS 3? Positivt eller negativt?

Många företag tycker att det är jobbigt för att det krävs mycket mer arbete.

3. Tror du att införandet av IFRS 3 medför problem för företagen? I så fall vilka?

Problem vet jag inte om det blir men det kan uppstå administrativa och tidskrävande problem.

4. Anser du att goodwill kan ha en evig livslängd?

Jag tycker att den kan ha en evig livslängd men det behöver inte vara så. Många gånger köper man företag under antagandet att företaget ska fortsätta att finnas i evig tid och då tycker jag att goodwill även måste kunna finnas i all evig tid för att matcha det här.

5. Vad föredrar Ni personligen, impairment test eller avskrivningar? Motivera gärna!

Jag kan ej säga att jag föredrar den ena framför den andra men jag kan säga att både metoderna har fördelar och nackdelar.

6. Vilka är fördelarna resp. nackdelarna med impairment test? På kort/lång sikt?

På kort sikt kommer företag ej att skriva ned sina goodwill under de närmaste åren för att då innebär det att ledningen säger att vi betalat för mycket. På lång sikt kan det bli att när det kommer en ny ledning, kan det hända att den nya ledningen vill städa undan all ”skräp” och skriva ned goodwill. Fördelen är att det bokförda värdet på goodwillposten, i alla fall rent teoretiskt, blir mer rättvisande då man genomför årliga nedskrivningstest.

7. Anser Ni att det är viktigt att harmonisera redovisningen?

Absolut, jag tycker att det är bra att det kommer någon form av harmonisering mellan US GAAP och IAS/IFRS.

8. Hur viktigt är det att redovisningsreglerna ökar jämförbarheten mellan internationella företag?

Det är väldigt viktigt att det blir jämförbarhet mellan olika företag framför allt när kapitalmarknaden blir mer internationellt.

9. Anser Ni att förändringen kan komma att påverka företagens förvärvsstrategi? I så fall på vilket sätt?

Jag tror ej att det blir mer eller mindre förvärv men jag tror att analysen innan förvärvet blir mer noggrann.

10. Hur redovisades goodwillposter innan IFRS 3 och hur redovisas dessa i dagsläget?

Rent redovisningsmässigt satte man goodwill på tillgångsidan och den minskades med 1/20 varje år för avskrivningar. Medan i de nya reglerna ska man identifiera andra immateriella tillgångar och sedan testas goodwillvärdet.

11. hur värderar man goodwill, finns det någon värderingsmodell som Ni revisorer använder vid impairment test?

Det är precis som när man värderar ett företag. Man utgår från fritt kassaflöde, diskonterat till nuvärdet och då kommer man fram till rörelsens värde. Detta värde är värdet på tillgångarna och om det är högre än det bokförda värdet, finns det inget nedskrivningsbehov.

12. Hur går värderingsprocessen för koncernmässig goodwill till vid impairment test? Förklara gärna utförligt hur man gör!

Man ska enligt reglerna bryta ner goodwill på olika enheter som separat genererar kassaflöde. Sedan ska man ha dokumentation som stödjer varför man gör vissa antaganden och varför man kanske ändrat antaganden jämfört med året innan.

13. Hur kommer resultat och resultatbaserade nyckeltal att påverkas av övergången?

På långsikt kommer nyckeltalen att förbättras under förutsättning att inga nedskrivningar görs.

14. Har Ni övriga synpunkter angående IFRS 3 och goodwillvärdering vid impairment test?

Nej, inte mer än att det är viktigt att man utbildar företagen i hur reglerna fungerar.

5 ANALYS/RESULTAT

Här kommer författarna att presentera analysen, vilken tar sin grund i det empiriska materialet samt den teoretiska referensramen.

5.1 Analys av enkätundersökningen

Tanken med enkätundersökningen var att författarna ville få en generell bild av hur börsbolagen förberett sig inför övergången till IFRS 3, vad de anser om de nya reglerna samt hur IFRS 3 har påverkat företagen.

5.1.1 Införandet av IFRS 3

Första delen som författarna ville behandla i enkätundersökning är vilka effekter som IFRS 3 har medfört vid införandet. Grunden för denna undersökning är att respondenterna är väl insatta i de nya reglerna. 93,6 % av respondenterna som har svarat på enkäten har god kännedom om både IFRS 3 och RR 1:00, vilket ger enkätundersökningen en god trovärdighet.

Respondenterna har haft olika åsikter om de nya reglerna ger en mer rättvisande bild. 38,7 % tyckte att IFRS 3 ger en mer rättvisande bild, medan 22,6 % inte tyckte det. 32,3 % har svarat med delvis. Det visar att respondenterna ej är eniga om detta och det kan bero på att företag påverkas på olika sätt av IFRS 3. Under förutsättning att alla företag använder samma parametrar och avkastningskrav vid beräkning av goodwill kan de nya reglerna ge en mer rättvisande bild. Revisorerna kommer att spela en viktig roll då de måste medverka vid granskningen av impairment test.

Effekterna av IFRS 3 blir att avskrivningar upphör vilket bör leda till antingen bättre resultat eller sämre beroende på hur företag kan försvara sina goodwillposter. Har företag inget nedskrivningsbehov, blir det gynnsamt för företaget. I annat fall kan en stor nedskrivning påverka företagets resultat rejält. Företagen måste även ”rensa” sina goodwillposter och särskilja de olika immateriella tillgångarna var för sig, vilket torde underlätta för läsaren av externa rapporter.

IFRS 3 har ej medfört stora problem för börsbolagen, då 74,2 % av respondenterna tyckte att det inte har uppstått problem vid införandet. Resterande har svarat ja respektive delvis, och det har sin grund i att de nya reglerna ställer högre krav på dokumentation samt systemstöd.

Ju större goodwillposter företaget har, desto större arbete krävs för företaget att övergå till IFRS 3.

5.1.2 Impairment test eller avskrivningar

Livslängden på goodwill har varit en het debatt runt om i världen och man har inte kunnat enas i denna fråga. Författarna ansåg att det kan vara betydelsefullt att se om företagen tyckte att goodwill kunde ha en evig livslängd då de nya reglerna grundar sig på denna punkt. Endast en tredje del av respondenterna tyckte att goodwill kan ha en evig livslängd. Detta kan enligt författarna bero på att man har i Sverige varit försiktig vid värdering av tillgångar, vilket har sina rötter i att Sverige tillhör den kontinentala skolan.

Vidare har författarna försökt få reda på vad respondenterna föredrar mellan impairment test och årliga avskrivningar. Det som speglar verkligheten bäst är impairment test enligt 55 % av respondenterna. Anledningen till detta har varit många men den största fördelen har enligt de flesta varit att man kan behålla övervärdet på tillgången så länge den kan försvaras vilket gör att goodwillvärdet hålls uppe och resultatet förbättras. Detta kan man koppla tillbaka till huruvida goodwill kan ha en evig livslängd. Däremot har 32.3 % av de svarande menat att de föredrar avskrivningar eftersom det är på lika villkor. De anser att avskrivningar är lättare att hantera av den anledningen att man använder schablonmässiga kalkyler.

Utomstående intressenter skulle uppskatta om företag använder sig av externa grupper vid värdering av goodwill vid impairment test eftersom redovisningsinformationen blir mer tillförlitlig. Följaktligen har denna fråga ställts till börsbolagen. Resultatet visar att 58 % av de svarande har interna grupper vilket tyder på att redovisningsinformationen inte blir mer tillförlitlig vad det gäller den punkten. Även de som svarat att de kommer att ha interna grupper kan eventuellt vara små börsbolag som inte har resurser att sköta värderingen enligt författarna.

De nuvarande goodwillposterna som börsbolagen har i sin balans kan skapa problem för börsbolagen, vid övergången, om nedskrivningsbehov föreligger. På grund av detta var det relevant att fråga om dessa poster kommer att påverka företagens resultat inom de närmaste tre åren men det har visat sig att börsbolagen har varit välförberedda inför de nya reglerna. Detta kan man se i svarsfrekvensen då 77,4 % av medverkande företag inte hade

nedskrivningsbehov. Resterande 22,6 % visste ej, då de menar att detta sker i framtiden och att de inte har nedskrivningsbehov för nuvarande.

5.1.3 Harmonisering/Jämförbarhet

En av anledningarna till övergången till IFRS är att redovisningen av goodwill och immateriella tillgångar varierar mellan olika branscher och företag, och man vill få en mer enhetlig och jämförbar redovisning. Detta leder till att kvalitén för redovisning av företagsförvärv förbättras och man får en mer internationellt jämförbar redovisning. Därmed skapas förutsättningar för en gemensam redovisningsstandard för hela världen. Som författarna tidigare nämnt är IFRS 3 en motsvarighet till FAS 142 som har tillämpats i USA sedan några år tillbaka. Tillämpning av samma regler underlättar för företagen att kunna jämföra sig med likartade internationella företag som är verksamma i samma bransch.

Harmonisering och jämförbarhet är två begrepp som tillhör samma kategori. Dessa begrepp är viktiga för börsbolagen vid redovisning till olika utomstående intressenter internationellt. Vid harmonisering av redovisningsreglerna ökas jämförbarheten mellan internationella bolag och om jämförbarheten ökas mellan olika bolag, är man ett steg närmare harmonisering. Av de tillfrågade har 83,9 % svarat att det är viktigt för deras företag att harmonisera redovisningen samt 77,4 % att öka jämförbarheten. Detta visar ju att dessa begrepp är viktiga för börsbolagen, då de agerar på den internationella marknaden. Att de resterande tillfrågade inte tyckte att det var viktigt med harmonisering och jämförbarhet kan eventuellt bero på att de är småbolag som agerar på hemmamarknaden.

5.1.4 Företagsförvärv

En viktig faktor att ta hänsyn till är att undersöka om börsbolagen kommer att ändra sina värderingar vid företagsförvärv då IFRS 3 påverkar nya förvärv redovisningsmässigt. På grund av detta är det väsentligt för uppsatsämnet att redogöra ifall förvärvsstrategierna påverkas negativt alternativt positivt. Endast 9,7 % har svarat att deras förvärvsstrategi kommer att påverkas av IFRS 3 medan hela 90,3 % anser att redovisningsregler inte påverkar förvärvet utan beslutet tas ur ett affärsmässigt perspektiv. För att koppla försiktighetsprincipen med företagsförvärv har författarna undersökt om företagen kommer att bli mer försiktiga vid nya förvärv. Det visade sig att 83,9 % av de tillfrågade har svarat att de nya reglerna ej ger upphov till mer försiktighet. Svaren kan sammankopplas till det som nämnts ovan, att företagen förvärvar utifrån affärsmässiga beslut. Då de nya reglerna ej

påverkar företagens förvävsstrategi, kommer detta ej leda till varken minskning eller ökning av nya förvärv. Detta syns tydligt då 90,3 % av de tillfrågade har svarat att det ej blir någon påverkan på förvärv varken negativt eller positivt. Detta kan kopplas till en av de amerikanska artiklarna som författarna skrev om i teoridelen. Där skrev Lorre Jay att företagsförvärv bör öka efter övergången, vilket våra respondenter inte håller med om.

5.1.5 Värderingsmodeller

En av uppsatsens syften var att undersöka vilka modeller företagen använder vid värdering av sina goodwillposter vid impairment tests. Eftersom det inte finns någon regelverk som fastställer vilken modell som är tillåtet att använda kan företagen använda egna utarbetade modeller, vilket en del företag gör. Dessa modeller kan variera beroende på vilka avkastningskrav och parametrar som modeller bygger på. Den mest använda modellen som börsbolagen tillämpar är den diskonterade kassaflödes modellen (DCF), även om avkastningskrav och de olika parametrarna kan variera från ett företag till ett annat. Av de som svarat på enkäten har 58% svarat att de använder DCF, vilket förstärker teorin om att den är populärast enligt artikeln av Gerald Lander och Alan Reinstein.

5.2 Analys av intervjuer

Som det framgår utav sammanställningen av intervjuerna har alla respondenter varit eniga om att den största förändringen efter övergången till IFRS 3 varit att avskrivningar upphört. Detta har påverkat rörelseresultatet positivt, speciellt för Assa Abloy som har väldigt stora goodwillposter. Nu när de slipper goodwillavskrivningar och dessutom inte har något nedskrivningsbehov förbättras resultatet. Sedan beror allting på hur det utvecklar sig och hur väl de kan försvara sina goodwillposter.

Respondenter anser att införandet av IFRS 3 kan ge en mer rättvisande bild jämfört med innan under förutsättningen att alla tillämpar regelverket lika. Enligt Bengt bör det sättas en de facto standard i näringslivet med hur värderingsprocessen ska gå till så att jämförbarheten ökar mellan företagen. Detta är nödvändigt för att övergången ska ge mer rättvisande bild, för annars är man tillbaka på samma punkt igen. Samtidigt anser respondenterna att IFRS 3 harmoniserar redovisningen och att det leder till större jämförbarhet mellan företagen, speciellt när det gäller internationellt.

De intervjuade anser att införandet av IFRS 3 kräver mer arbete, framför allt när det gäller impairment test. Ju fler goodwillposter man har desto mer tid får man lägga ner för få fram modeller, dessutom måste de hållas uppdaterade. Det kan också leda till besvärligheter när man ska genomföra ett förvärv eftersom man är tvungen att avskilja goodwillposterna och värdera de för sig.

Vidare tycker de intervjuade personerna att fördelen med impairment test är bland annat att man kan se vad goodwillvärdet representerar, vilket inte var möjligt innan. Nu när man är tvungen att avskilja immateriella tillgångar kan man se vilket värde varje post representerar. Respondenterna anser att det leder till att intressenter och analytiker får ett bättre inblick i företagen, vilket instämmer med det som uppsatsförfattarna skrev i teori delen vad det gäller denna punkt. Samtidigt anser en av de intervjuade att impairment test kan utnyttjas av oseriösa företag. Han menar att företagsledningarna kan manipulera parametrarna under dåliga tider för att slippa stora nedskrivningar. Företagen kan genom att sänka avkastningskraven försvara sina goodwillposter och därigenom få goodwillposten högre värderad än vad den egentligen är värd. Återigen kan detta kopplas tillbaka till teori delen där författarna diskuterade olika sätt att kringgå de nya redovisningsreglerna.

Respondenterna var eniga om att impairment test är att föredra framför avskrivningar. Dels för att eventuella nedskrivningar skulle motsvara en verklig minskning av goodwillvärdet och dels för att det är svårt att sätta en korrekt avskrivningstid. Men återigen är det under förutsättning att man utvecklar en de facto standard vid beräkning av goodwillvärdet.

Precis som i enkätundersökningen anser de intervjuade personerna att övergången till IFRS 3 inte kommer att ha en större påverkan på företagets förvärvsstrategi. De är överens om att förvärv genomförs framför allt utifrån affärsmässiga perspektiv och att redovisningen aldrig ska styra verksamheten.

Vad det gäller resultat och nyckeltal kan de påverkas i viss omfattning, i synnerhet kan rörelseresultatet bli bättre förutsatt att man inte ska göra nedskrivningar. På långsikt bör övergången inte påverka resultatet alls eftersom marknaden hinner ikapp förflyttningen i nyckeltalen och då ligger alla på samma nivå igen.

Värderingsmodellen är densamma rent teoretiskt hos de intervjuade företagen och det som skiljer modellerna åt är vilka parametrar man använder vid beräkning av goodwillvärdet. Dessa parametrar kan vara olika beroende på vilka avkastningskrav och räntor som är tillämpliga vid värderings datumet. Modellen grundar sig på kassaflödet som de olika kassagenererande enheterna i företaget genererar, diskonterat till nuvärdet. Man summerar ihop värden för de olika kassagenererande enheterna för att få det totala värdet som motsvarar marknadsvärdet på goodwill. Är marknadsvärdet på goodwill högre än det bokförda värdet, finns inget nedskrivningsbehov. I annat fall skriver de ner värdet som motsvarar mellanskillnaden mellan marknadsvärdet och bokförda värdet.

5.3 Analys av intervjun med Stephan Révay, Corporate Finance, PWC

Författarna ville intervjua en oberoende revisor för att kunna få en annan synvinkel än företagsrespondenterna. Som förväntat skiljde sig svaren till en viss mån från företagsrespondenterna och detta kan bero på att han ser på de nya reglerna ur ett annat perspektiv.

Högre krav på dokumentation gör att företag måste utbilda sin personal för att de ska kunna genomföra tillförlitliga värderingar och hitta lämplig diskonteringsränta. Revisorerna måste även ha kraft att stå emot företagsledning som kommer att försöka göra det enklare för sig avseende värdering och dokumentation

Företag kommer ej att skriva ned sina goodwillposter under de närmaste åren för att detta kan tolkas som ett misslyckande förvärv för företagsledningen vilket kan påverka företagets aktiekurs och rykte. Detta kan styrkas av enkätundersökningen då 77,4 % svarat att de ej kommer att skriva ned goodwill. Nackdelen enligt Stephan blir följaktligen att ingen kommer att erkänna nedskrivning de närmaste åren.

Man kommer att analysera framtida företagsförvärv mer noggrant för att se vilka redovisningsmässiga effekter som kan påverka förvärvet. Detta är visserligen tidskrävande då man måste identifiera immateriella tillgångar var för sig.

6 SLUTSATSER

I detta kapitel kommer författarna att presentera de slutsatser som dras ur analysen samt kopplas till uppsatsens syfte. Vidare kommer förslag till fortsatt forskning samt kritisk granskning av undersökningen

6.1 Slutsatser

Värderingsprocess och värderingsmodeller

- Värderingsprocessen vid impairment test tillämpas på samma sätt av alla företag. Den går ut på att man först ska identifiera eventuella nedskrivningsbehov och därefter ska man beräkna nedskrivningsbeloppet genom att jämföra det verkliga värdet med det bokförda värdet.
- Diskonterade kassaflödes modellen (DCF) grundar sig på kassaflödet som de olika kassagenererande enheterna i företagen genererar, diskonterad till nuvärdet. Denna modell är den mest använda av företagen vid värdering av goodwill.
- Själva värderingsmodellen i sig är densamma men det som skiljer modellerna åt är vilka avkastningskrav och parametrar som bolagen använder vid beräkning av goodwill. Själva beräkningssättet är detsamma men uppställningen kan se annorlunda ut.

Problem

- IFRS ställer högre krav på dokumentation vilket kan vara tidskrävande för företagen.
- Effekterna av IFRS 3 införandet blir att om företag inte har nedskrivningsbehov, blir det mer gynnsamt för dem. I annat fall kan en stor nedskrivning påverka resultatet rejält.
- Börsbolagen har varit välförberedda inför de nya reglerna vilket har gjort att övergångsproblemen begränsats.
- Det har visat sig att impairment test är mer tidskrävande och komplicerat än man hade förväntat sig. Det kan bli relativt dyrt för mindre börsbolag att genomföra årliga impairment test.

Rättvisande bild

- Avskrivningar är lättare att hantera av den anledningen att man använder schablonmässiga kalkyler men det som speglar verkligheten bäst är impairment test av den anledning att man kan behålla övervärdet på tillgången så länge den kan försvaras.
- Under förutsättning att alla företag använder samma parametrar och avkastningskrav vid beräkning av goodwill kan de nya reglerna ge en mer rättvisande bild.
- Revisorerna kommer att spela en avgörande roll då de måste medverka vid granskningen av impairment test.
- Under antagandet att företag använder samma parametrar vid värdering av goodwill har införandet av IFRS 3 harmoniserat redovisningen vilket kan öka jämförbarheten mellan företag som agerar på den internationella marknaden.

Övrigt

- Företagsförvärv har varken ökat eller minskat eftersom förvärvsbeslut fattas på affärsmässiga grunder. Det ultimata måttet är fortfarande den genererande kassaenheten som förvärvet bygger på och impairment test, om de förekommer, är ej kassaflödespåverkande.
- Företagen måste särskilja de olika immateriella tillgångarna och goodwill var för sig, vilket torde underlätta för läsaren av externa rapporter.
- Utomstående intressenter skulle uppskatta om företag använder sig av externa grupper vid värdering av goodwill vid impairment test eftersom redovisningsinformationen blir mer objektiv samt tillförlitlig.

6.2 Förslag till fortsatt forskning

Under uppsatsens gång har intressanta frågor uppstått och vi tycker att det skulle vara intressant att undersöka följande frågeställningar:

- Har IFRS 3 påverkat aktiepriset för svenska börsnoterade bolag?
- Går det att tillämpa samma parametrar i värderingsmodellen för bolag som verkar i samma bransch?
- Har syftet med IFRS 3 uppnåtts? Intressant att undersöka vilka effekter IFRS 3 har haft på jämförbarheten och harmonisering.
- Kommer företag att betala mer för goodwill vid företagsförvärv då IFRS 3 bygger på antagandet att goodwill kan ha en "evig" livslängd så länge den kan försvaras?

6.3 Kritisk granskning

I och med att IFRS 3 infördes den 1 januari 2005 anser vi att respondenterna inte har haft den erfarenhet som behövs för att vi ska kunna dra tillförlitliga slutsatser. Mycket handlar om spekulationer om framtiden.

Eftersom endast 31 företagsrespondenter svarade på enkätundersökningen, anser vi att de slutsatser som vi har dragit utifrån deras svar, inte kan spegla verkligheten till 100 %. Vi tycker att vi borde ha intervjuat fler oberoende revisorer för att kunna jämföra deras svar med företagsrespondenterna och få en mer opartisk bild av verkligheten. Eftersom vi valde att göra både enkätundersökning och intervjuer med företagsrespondenter, ansåg vi att det skulle räcka för att få en generell och klar bild av verkligheten. Alternativt kunde vi intervjuar fler personer och inte genomföra enkätundersökningen.

KÄLLFÖRTECKNING

Intervjuer:

Besökintervjuer

- Bengt Holm, Ekonomichef på Mekonomen, 2005-04-26 kl. 09:00-09:45.
- Ylva Boström, Ansvarig för koncernredovisning på Assa Abloy, 2005-05-04 kl. 10:00-10:45.
- Stephan Révay, Corporate Finance på PWC, 2005-05-09 kl. 08:30-09:15.

Intervju via mail

- My Johansson, Financial Controller på Scania, 2005-05-04

Litteratur

- Alvesson, M & Skoldberg, K (1994). *Tolkning och reflektion*, Lund: Studentlitteratur.
- Andersen, H (1994). *Vetenskapsteori och metodlära*, Lund: Studentlitteratur.
- Artsberg, K (2003). *Redovisningsteori –Policy och Praxis*, Liber ekonomi.
- Bell, J (2000). *Introduktion till forskningsmetodik*. Lund: Studentlitteratur
- Canibano, L & Mora, A (2000). *Evaluating the statistical significance of de facto accounting harmonization: a study of European global players*, The European Accounting Review.
- Dahmström, K (2000). *Från datainsamling till rapport: att göra en statistisk undersökning*, Lund: Studentlitteratur.
- Denscombe, M (2000). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskapen*, Lund: Studentlitteratur.
- Dicksee (1906). *Goodwill and its treatment in account*, 3rd edition
- Finn, W-P & Eriksson, T (1999). *Att utreda, forska och rapportera*. Malmö: Liber ekonomi.
- Hartman, J (1998). *Vetenskapligt tänkande. Från kunskapsteori till metodteori*. Lund: Studentlitteratur.
- Johansson Lindfors, M-B (1993). *Att utveckla kunskap*, Lund: Studentlitteratur.
- Körner, S & Wahlgren, L (2002). *Praktisk statistik*, Lund: Studentlitteratur.

- Nilsson, S (2002). *Redovisningens normer och normbildare*. Andra upplagan. Lund: Studentlitteratur.
- Nobes, C & Parker, R (2004). *Comparative International Accounting*. London: Pearson Education, cop.
- Patel, R & Davidson, B (2003). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur.
- Rosengren, K-E & Arvidson, P (2001). *Sociologisk metodik*. Malmö: Liber AB.
- Starrin, B & Svensson, P-G (1994). *Kvalitativ metod och vetenskapsteori*. Lund: Studentlitteratur.
- Wallén, G (1996). *Vetenskapsteori och forskningsmetodik*. Lund: Studentlitteratur.
- Walton, P, Haller, A & Raffournier, B (2003). *International Accounting*, London: Thomson Learning

Artiklar

- Bagge R (April 2000). *Skriv av all goodwill vid apportförvärv*. Dagens industri
- Broström, T (Dec 2000). *Drömmarnas plats är inte i balansräkningen*. Dagens Industri.
- Edenhammer H (April 2000). *Bortse inte från goodwill i IT-bolag*. Dagens Industri.
- Enström P (April 2000). *Goodwill har ingen plats i den nya ekonomin*. Dagens Industri.
- Ernst & Young Technical Department (Juni 2004). *Guide till IFRS 3 – Företagsförvärv*.
- Garrido P, León À & Zorio A (2002). Measurement of formal harmonization progress: The IASC experience. *The International Journal of Accounting*. Vol. 37, nr 1.
- Jay, L (Nov 2001), *Goodwill Games*. Houlihan Lokey Howard & Zukin, Investmenet Banking Service.
- Jönsson-Lundmark B (Maj 2000). *Goodwillfrågan måste lösas internationellt*. Dagens Industri.
- Lander, G & Reinstein, A. *International Advances in Economic Research*, Aug2003, Vol. 9 Issue 3.
- Mercer C, Crow M, & Patton K (Feb 2002). *Goodwill Valuation under SFAS 421*. The CPA Journal.

- Moehrle, S & Reynolds-Moehrle, J (Sep 2001). *Say Good-Bye to Pooling and Goodwill Amortization*. Journal of Accountancy, Vol. 192 Issue 3.
- Reason, T (Jul 2003). *Goodwill to All Pieces*. CFO Magazine, Vol.19 Issue 9
- Sillén, O (1924). *Om värdering av goodwill*. Om goodwill, Esselte Reklam.
- Wayman, R (Nov 2002). *Impairment Charges: The Good, The Bad and The Ugly*. Investopedia.com.

Internet

- http://www.hlh.com/main.asp?p=CORP_FINADV_FOASGoodwillImpairment
- <http://www.deloitte.com/dtt/article/0,1002,sid%253D38877%2526cid%253D61951,00.html>
- www.far.se
- <http://www.investopedia.com/articles/analyst/110502.asp>
- <http://www.fasb.org/facts/index.shtml>

FÖRKORTNINGSLISTA

CGU	Cash Generating Units
DCF	Discounted Cash Flow
DDM	Divident Discount Model
EBITA	Earnings Before Interest Taxes and Amortization
FAR	Föreningen Auktoriserade Revisorer
FAS	Financial Accounting Standard
FASB	Financial Accounting Standards Board
FoU	Forskning och Utveckling
IAS	International Accounting Standard
IASB	International Accounting Standards Board
IFRS	International Financial Reporting Standards
REM	Residual Income Model
RR	Redovisningsrådets Rekommendationer
SEC	Securities and Exchange Commission
US GAAP	United States Generally Accepted Accounting Principles
ÅRL	Årsredovisningslagen

Bilaga 1: Mail till företagsrespondenter

Angående enkätundersökning för värdering av goodwill!

Hej,

Vi bifogar härmed en länk till den enkätundersökningen som vi skulle vilja ha svar på. Enligt samtalet mellan oss fick vi tillåtelse av Er att skicka denna mail och det kommer inte att ta mer än fem minuter att svara på enkäten. Vi hoppas att Ni kan svara på enkäten inom 7 dagar och att detta inte medför något besvär för Er dyrbara tid.

Syften med denna uppsats är att undersöka hur värderingsprocessen för koncernmässig goodwill går till vid impairment test i och med övergången till IFRS 3. samt om det finns några modeller för värdering av dessa goodwillposter. Vi vill även undersöka om dessa regler medför några problem för börsföretagen samt om de ger upphov till en mer rättvisande bild av goodwill.

Klicka på länken nedan för att komma till enkäten!

<http://www.formdesk.com/bahador/goodwill>

Tack på förhand!

Med vänliga hälsningar

Ghassan Suleiman & Farzad Bahador
Ekonomstudenter på Södertörns högskola
Tel: 070-414 8248

Bilaga 2: Sammanställning av intervjuer

Nedan följer en sammanställning av intervjuerna med företagsrespondenterna.

Intervjuerna genomfördes med följande personer:

- Bengt Holm – Ekonomichef på Mekonomen
- Ylva Boström – Ansvarig för koncernredovisning inom Assa Abloy
- My Johansson – Financial Controller på Scania
- Stephan Révay – Corporate Finance på PWC

Fråga 1: Hur påverkas Ert företag av IFRS 3?

Bengt: 2004 gjorde vi en del nedskrivningar, som till en del inte skulle ha gjorts om vi inte jobbat med IFRS 3. Den planliga avskrivningen skulle ha gjort att vi på ett par års sikt kommit ner på rätt nivå. Påverkan på det enskilda året blev alltså större än vad det skulle ha blivit om vi fortsatt avskrivningsplanen. I gengäld blir det kanske inte några nya nedskrivningar i år och då blir rörelseresultatet bättre än vad det blivit med fortsatt planlig avskrivning. Rörelseresultatet kan bli lite ryckigt utan att verksamheten i övrigt förändras.

My: Scania har reverserat samtliga gjorda avskrivningar på goodwill under 2004 samt helt slutat med avskrivning under 2005. Utöver detta har vi även genomfört impairment tester av samtliga goodwill, vilket vi genomfört även tidigare år. Impairment testerna ledde inte till att något nedskrivningsbehov identifierades.

Ylva: Framför allt påverkas Assa Abloy av två saker: Den första är att goodwill avskrivningar försvinner. Vi har en stor goodwillpost och goodwillen utgör halva vår balansomslutning. Vi har haft en goodwillavskrivning på en miljard kronor på årsbasis så det blir ganska markant effekt. Det andra är det här med allokeringen, Purchase Price Allocation, där man måste hitta vägar att rensa goodwillen från andra identifierbara tillgångar. Det är mest dessa två frågor som påverkar vårt företag mest.

Fråga 2: Hur redovisade ni Era goodwillposter innan IFRS 3 och hur redovisar Ni dessa i dagsläget?

Bengt: Själva redovisningen är i stort sett densamma. Nu ligger goodwillposten kvar och varje post utsätts för nedskrivningsprövning. Nedskrivningarna kan göra att det blir ryckigare i rörelseresultatet.

My: Tidigare redovisades goodwill som det ursprungliga värdet minus gjorda avskrivningar samt eventuella nedskrivningar. Goodwill skrevs av över 5 eller 10 år beroende på om mindre förvärv, 5 år, samt strategiskt förvärv, 10 år. Numera redovisas goodwill till det nettovärde den var bokförd till per 2003-12-31 samt med avdrag för eventuella framtida nedskrivningar, ej tillämpligt för 2004.

Ylva: Effekten blir att vi inte längre skriver av goodwill. Tidigare hade vi 10-20 år avskrivningstid beroende på vilken typ av goodwill beroende på hur långsiktig vi kunde se investeringen.

Fråga 3: Anser ni att införandet av IFRS 3 kan ge en mer rättvisande bild jämfört med innan?

Bengt: Ja, under förutsättning att man får någon sorts de facto standard ute i näringslivet med hur de här testarna och värderingarna skall göras så att man har en någorlunda enhetlig värdering i de olika företagen. Man vill ju inte att de företag som har satt en högre ribba ska tvingas nedskriva medan de som har satt en lägre ribba ska slippa undan. Då tycker jag inte att man har fått jämförbarheten mellan företag. Däremot kan man få en bättre bild på det enskilda bolaget.

My: På sätt och vis då det kommer att bli mer som bryts ut från goodwillposten och särredovisas som en övrig immateriell tillgång, leder till en mindre och ”renare” goodwillpost. I och med IFRS 3 ska bolagen också förklara med kring sitt tänk som immateriella tillgångar och genomförda förvärv, vilket torde underlätta för läsaren av externa rapporter. Nackdelen kan vara vid genomförandet av impairment tests att bolag använder sig av olika diskonteringsräntor och dylikt som leder till olika resultat av testerna. Blir dock en uppgift för revisorerna att medverka vid granskningen av impairment testerna.

Ylva: Det är svårt att svara på innan man har sett hur det kommer att bli, men om man ser rent teoretiskt, bör det ge en mer rättvisande bild under förutsättning att alla tillämpar regelverket lika. Sedan finns det säkert de som hävdar att det inte blir så stor skillnad och att man bara gör på ett annorlunda sätt. Jag tycker att det är rätt spännande med utvecklingen så som den är och det känns att goodwill ofta har ett bestående värde och att man utifrån det får en mer rättvisande bild.

Fråga 4: Anser Ni att det är viktigt för Ert företag att harmonisera redovisningen?

Bengt: Förutsättningen för att det ska fungera är att man har en likartad utgångspunkt när man sätter värderingsribban. Om alla gjorde likadant och hade samma avkastningskrav skulle man ha en ganska bra jämförbarhet. Men jag är rädd för att det ska finnas företag som manipulerar parametrarna för att fylla det egna syftet. Jag tror att risken är ganska stor att man har ett lägre krav och då krävs det inte att man skriver ner goodwill i samma utsträckning. Skulle man hitta en de facto standard som har ett lika avkastningskrav och som är någorlunda lika i en och samma bransch, skulle det vara till fördel för harmonisering. Jag tror inte att det kommer att bli så eftersom det finns många intressen som påverkar bedömningen av nedskrivningsbehovet.

My: Ja, det är viktigt då Scania är ett noterat bolag och strävar efter att uppfylla de krav som ställs på den externa redovisningen.

Ylva: Ja, med tanke på att vi är ett stort bolag och att vi agerar på den internationella marknaden, är det ju väldigt viktigt att alla ska kunna förstå vår redovisning och att man även ska kunna jämföra sig med andra och ej bara i Sverige där vi haft den svenska redovisningen. Nu kan man jämföra sig rakt av med andra internationella bolag inom samma bransch.

Fråga 5: Medför införandet av IFRS 3 problem för Ert företag? I så fall Vilka?

Bengt: Inte annat än de diskussioner som vi har för att hitta våra avkastningskrav och parametrar. Sen när vi har gjort det är det relativt enkelt att sätta värdena. Det blir naturligtvis mer arbete eftersom man får göra det kontinuerligt. Man får värdera varje goodwillpost för sig inför varje kvartalsrapport. Det var på det här sättet innan också men kanske inte lika utförligt. Skillnaden är inte så våldsamt stort. Det blir mer tidskrävande nu och det kommer också dokumenteras mer i årsredovisningen.

My: Kan leda till svårigheter vid genomförandet av förvärv då vissa delar är nya såsom avskiljandet av immateriella tillgångar från goodwill och värderingen av dessa tillgångar.

Ylva: Jag vill ej kalla det problem men det blir mer arbete kring de frågorna som jag nämnde tidigare. Vi gör inga goodwill avskrivningar längre och det är i och för sig ingen

arbetsrelaterad förändring eftersom det bara löper på. Förändringen är ju mer med impairment test, det är ju tidsödande att hålla på med och man måste ha vettiga modeller och att de måste vara uppdaterade. Har man som vi ca 150 bolag och ett stort antal goodwillposter, är det väldigt mycket arbete.

Fråga 6: Hur värderar Ni Er goodwill, finns det någon värderingsmodell som Ni använder vid impairment test?

Bengt: Vi har en modell som vi använder oss utav för att få jämförelse för 2004. Men vi håller på att diskutera värderingsprincipen, alltså om vi ska värdera enskilda enheter eller hela koncernens värde genom att vi säljer i två led. Vi har vissa avkastningskrav och sätter andra riskfaktorer och annat som gör att vi kommer fram till ett kassaflöde som försvarar goodwillvärdet eller att det är för högt satt och då krävs det en nedskrivning. Situationen blir lite annorlunda om vi kan väga in att det är två affärsled som tjänar in pengar, eftersom det genererar pengar i båda delarna, vid kassaflödet samt vid värdet, och det kan försvaras lättare.

Kassaflödet för den enskilda juridiska enheten beräknas utifrån historiska data och framtida budgetar och prognoser. Eftersom vi har både grossist och detaljistverksamhet diskuterar vi nu om vi skall hålla fast vid beräkningen av den enskilda butiken (detaljisten) eller om vi skall beräkna även på det positiva bidrag som butiken lämnar i form av vinster som uppstår i grossistverksamheten. Koncernnyttan är ju större än vad den enskilda butikens kassaflöde indikerar.

My: Vi har en impairment modell som används av samtliga dotterbolag som tagits fram delvis med våra revisorer. Goodwillvärderingen vid förvärv av bolag sker i samband med upprättandet av förvärvsanalysen.

Ylva: Vi har en modell som är baserad på Gordons modell. Det är den basen som vi har och vi tittar på det framtida kassaflödet. Vi har förenklat modellen lite att istället för att titta exakt på kassaflödet utgår vi från EBITA, rörelseresultatet efter skatt, vilket bör vara en god uppskattning av kassaflödet om man tänker på att man inte har med avskrivningar etc.

EBITA efter skatt / Avkastningskrav – tillväxt.

Vi har haft en diskussion med vår revisorer PriceWaterhouseCoopers angående det här och det är de som har rekommenderat oss att använda denna modell.

Det är inte frågan om att ta fram en exakt värdering, det är inte egentligen värdering som sådan som vi gör utan vi försöker få fram ett värde att ställa i relation till värdet på goodwillposten för att se om det överhuvudtaget är vettigt. Det är någon form av rimlighetsbedömning och om vi då ser att värdena inte stämmer överens, får vi gå vidare. Den här modellen används för att se om det finns nedskrivningsbehov och när man ser avvikelser i de här värdena, får man göra mer detaljerade tester.

Fråga 7: Hur går värderingsprocessen för koncernmässig goodwill går till vid impairment test? Förklara gärna så utförligt som möjligt.

Bengt: I normalfallet går kontrollen ut från utfall och prognos. Om utvecklingen följer plan genereras tillräckligt positivt kapital för att försvara goodwillvärdet. Om så inte är fallet måste en ordentlig analys genomföras. Varför följs inte planen? Hur ser framtiden ut på kort sikt och lång sikt. Problemet blir att fastställa räntekrav och riskräntefaktor för den långsiktiga utvecklingen. En ytterligare komplikation i Mekonomens verksamhet är att vissa butiker genererar kassaflöde i två led. Dels den direkta och dels genom inköp från grossistverksamheten.

My: När det gäller värderingen av koncernmässig goodwill i samband med impairment test så sköter vanligtvis det dotterbolag som har goodwillen detta på egen hand. Viss del av goodwill finns även centralt på koncernnivå och impairment testerna på dessa sker således centralt. Vi har en mall som har tagits fram tillsammans med våra revisorer som samtliga dotterbolag använder sig av vid sina impairment tester. Där framgår det mer riktlinjer för hur man tar fram diskonteringsräntor och dylikt. Impairment testerna anpassas så att de stämmer överens med de lokala förhållandena som gäller bla avseende räntesatser. När dotterbolagen har genomfört sina impairment tester så skickar de dessa till oss på koncernen och vi går igenom de och ser så de ser rimliga ut. Är det ngt i testet som avviker från vad vi anser rimligt så kan vi göra tester med vad vi anser vara rimliga antaganden för att se vad utfallet blir. Hittills sedan IFRS 3 blev gällande har inga impairment losses varit aktuella på Scantias goodwill. Jag anser att dotterbolagen känner väl till hur de ska utföra impairment tests och att dessa utförs i enlighet med de riktlinjer som vi har ställt upp.

Ylva: Vi bedömer all goodwill, fördelad på Cash-Generating-Units (CGU), med hjälp av den värderingsmodell som beskrivits ovan för att se vilka värden vi har utifrån förväntad framtida

cash-flow. Visar det sig att goodwillvärdet inte kan försvaras måste vi detaljgranska och se om nedskrivningsbehov verkligen föreligger. Om så är fallet, skriver vi ner.

Fråga 8: Vilka är fördelarna respektive nackdelarna med impairment test? På kort/lång sikt?

Bengt: Nackdelen på kortsikt är att man tvingas ta ställning till de goodwillposter som man har och man kan tvingas till nedskrivningar som kan påverka resultatet ganska rejält de första åren. Sedan kan man inte veta om det kan ha en återhållande effekt när man förvärvar ett företag.

På långsikt kan man få lite hackigare påverkan på rörelseresultatet av den anledningen att om man är i en konjunkturkänslig bransch kan det vara så att när man har konjunkturedgång genererar man inte de vinstmedel som försvarar goodwillvärdena och frågan är om man ska skriva ned dem när man vet att dessa värden kommer att gå upp igen vid konjunkturuppgång. Men ska man följa dessa regler strikt, bör man skriva ned dem på en gång.

Jag tycker egentligen inte att det är så bra med impairment test på långsikt eftersom det kan bli svängningar i rörelseresultatet. Företagsledningarna kan försvara goodwillposterna med att till exempel sänka avkastningskraven lite grann vid nedgång och kanske till och med frestas med det vid uppgång. Man kan manipulera parametrarna. På den punkten kan de nya reglerna förlora sin grundtanke.

My: Fördelarna är att det varje år sker en genomgång av samtliga genomförda förvärv för att se att de uppfyller sitt värde i redovisningen och därigenom ett test av värderingen. Nackdelen på kort sikt är svårigheterna med diskonteringsräntor och övriga parametrar i impairment modellen, vi anser dock att de impairment tests som har genomförts under 2004 har skett utifrån rimliga antaganden. På lång sikt anser jag att man kommer att ha kommit tillrätta med olikheter i impairment test mellan olika företag och ser inte så stora nackdelar med impairment tests.

Ylva: Förhoppningsvis kommer goodwill värdena att vara mera representativa än tidigare. Tidigare har man bara skrivit av goodwillposterna och man har inte riktigt kunnat bedöma det riktiga värdet på goodwill. Det man hoppas få ut av de nya redovisningsreglerna är att

goodwillvärdet ska visa vad den representerar. Det kan vara mer positivt eftersom goodwill är en känslig post och det är viktigt att den värderas korrekt. Den enda nackdelen jag ser med det här är att den kräver mer arbete. Dessutom är det en mer detaljerad och komplicerad regelverk.

Fråga 9: Vad föredrar Ni personligen, impairment test eller avskrivningar? Motivera gärna!

Bengt: Impairment test ger en bättre bild av verkligheten. Det förutsätter dock att det utvecklas någon sorts de facto standard för beräkningarna. Parametrarna som ligger till grund för beräkningarna kan sättas inom rätt vida ramar och det gör att utfallet delvis kan "styras". Om lönsamheten ligger stadigt på den nivå som man bedömde vid förvärvet, får goodwillvärdet ett "evigt liv" och det kan ifrågasättas om det verkligen är rätt.

My: Personligen föredrar jag impairment tests då eventuella nedskrivningar motsvarar en mer "verklig" minskning av tillgångens värde, medan avskrivningarna till viss del var mer schablonmässiga. Jag anser också att det är rimligare att goodwill inte skrivs av då det kan ha varit svårigheter tidigare att fastställa en rimlig/korrekt avskrivningstid.

Ylva: Jag föredrar personligen impairment test. Jag tycker att utvecklingen är väldigt spännande. Att man har övergått till impairment test visar att goodwill inte är som vilken tillgång som helst samt att goodwill faktiskt är en tillgång som kan ha ett bestående värde.

Fråga 10: Tror Ni att företaget kommer att göra stora nedskrivningar av goodwill de närmaste tre åren?

Bengt: Kan ej veta det nu.

My: Nej jag tror inte att stora nedskrivningar kommer att uppkomma då det tyder på att företag har gjort "dåliga" förvärv. Tror att man i många fall kommer att kunna motivera värdet på goodwill via impairment test.

Ylva: Det är ganska svårt att svara på den frågan. Just nu ser vi inga behov av att skriva ner goodwill. Sen beror det naturligtvis på hur våra verksamheter utvecklar sig. Men om läget kommer att se ut som det gör nu, har vi inga stora nedskrivningsbehov.

Fråga 11: Anser Ni att förändringen kan komma att påverka företagets förvärvsstrategi? I så fall på vilket sätt?

Bengt: Nej, vi grundar våra beslut vid förvärv utifrån affärsrättsliga perspektiv och redovisningen påverkar ej vår förvärvsstrategi.

My: Scania kommer inte att påverkas av övergången till IFRS, de förvärv som genomförs och planeras sker inte utifrån beaktandet av det redovisningsmässiga konsekvenserna i huvuddelen av fallen utan huvudsakligen utifrån affärsrättsliga perspektiv. Redovisningen ska aldrig styra verksamheten. Scania har även traditionellt sett haft en väldigt liten andel goodwill jämfört med vissa liknande börsbolag, därför blir den totala effekten av övergången till IFRS 3 inte så markant varken i resultat- eller balansräkningen.

Ylva: Nej. Vi har sagt väldigt tydligt att det inte ska påverka företagets förvärvsstrategi. Vi kommer inte att förändra vårt sätt att förvärva bolag. Däremot kommer själva redovisningen och processen om hur man fördelar förvärvspriset på tillgångar att förändras.

Fråga 12: Hur kommer Ert resultat och resultatbaserade nyckeltal att påverkas av IFRS 3?

Bengt: Resultat och nyckeltal som baseras på det egna kapitalet blir bättre förutsatt att vi inte behöver göra nedskrivningar. På kort sikt kan även aktiekursen stiga, men det är bara spekulationer.

My: Då vi endast har haft ca 150 Mkr i avskrivningar på goodwill under tidigare år så kommer övergången till IFRS 3 inte att påverka Scania i någon större utveckling och nyckeltal kommer att påverkas i mkt liten grad.

Ylva: Den största effekten är att goodwillavskrivningar försvinner. Det som händer egentligen i och med IFRS 3 är att det sker en förflyttning i nyckeltalen. Det gör att man

hamnar på en ny nivå, en högre nivå på nyckeltalen kan man säga. Men om man ser det på lång sikt förändras egentligen ingenting, bara att man hoppar upp ett snäpp.

Fråga 13: Har Ni övriga synpunkter angående IFRS 3 och goodwillvärdering vid impairment test?

Bengt: Mycket är fortfarande spekulationer eftersom det är så nytt. Ur teoretiskt perspektiv verkar de nya reglerna vara bra men hur det fungerar i praktiken kan man inte veta riktigt än då man inte har tillräcklig med erfarenhet av detta.

My: Jag anser att det är positivt att inte skriva av på goodwill då det i de flesta fall inte har någon direkt ekonomisk livslängd. Impairment tests är jag också generellt positivt inställd till då det ökar fokus på värdering av tillgångar. Generellt anser jag också att IFRS övergången är bra speciellt för internationella koncerner där de lokala reglerna då blir mer lika de koncern regler som tillämpas.

Ylva: Nej, inte direkt. Vi har tagit upp det som har berört oss.

Bilaga 3: Intervju med Stephan Révay, Corporate Finance PWC

1. Anser Ni att införandet av IFRS 3 ger en mer rättvisande bild jämfört med innan?

Det är mycket diskussioner om det. Totalsumman är fortfarande den samma vid förvärv, enda skillnaden är att man fördelar tillgångarna. Förut var allt goodwill men nu ska man specificera vad man köper. På det sättet är man mer rättvisande eftersom man är mer specifik. Goodwill blir mer detaljerad med de nya reglerna. Meningen är att företag ska motivera mer för sina aktieägare varför man är beredd att betala överpris jämfört med eget kapital.

2. Hur påverkas företagen av IFRS 3? Positivt eller negativt?

Många företag tycker att det är jobbigt för att det krävs mycket mer arbete. Tidigare var goodwill skillnaden mellan det man betalar och det förvärvade bolagets egna kapital. Nu tvingas man tänka i andra banor. Nu måste man identifiera och värdera andra immateriella tillgångar och skulder som man har förvärvat.

3. Tror du att införandet av IFRS 3 medför problem för företagen? I så fall vilka?

Problem vet jag inte om det blir men det kan uppstå administrativa och tidskrävande problem. Det är krångligare att göra förvärv eftersom man måste göra förvärvsanalys väldigt noggrant. Förut tog förvärvsanalysen kort tid att göra, men nu tar det ganska lång tid. Sedan var det så att man fick skriva av goodwill under 20 år men nu måste man genomföra s.k. impairmenttest varje år som måste dokumenteras och godkännas av revisorerna. Visserligen skulle man även tidigare skriva ned goodwillvärdet om det fanns indikationer på att avskrivningstiden inte var 20 år utan exempelvis 10 år. Impairmenttest var dock bara obligatoriskt om det hände något som gjorde att det fanns en indikation att ett nedskrivningsbehov förelåg. Nu är det obligatoriskt att göra test varje år plus om det finns indikationer.

4. Anser du att goodwill kan ha en evig livslängd?

Jag tycker att den kan ha en evig livslängd men det behöver inte vara så. Många gånger köper man företag under antagandet att företaget ska fortsätta att finnas i evig tid. Alla företag på börsen är värderade utifrån att de ska finnas i all evig tid så kallad Going Concern. När man köper ett bolag, betalar man ett pris grundat på att företaget skall finnas i evig tid och då tycker jag att goodwill även måste kunna finnas i all evig tid för att matcha det här.

5. Vad föredrar Ni personligen, impairment test eller avskrivningar? Motivera gärna!

Jag kan ej säga att jag föredrar den ena framför den andra men jag kan säga fördelar och nackdelar. Fördelarna med impairment test är att det sätter mer krav på att man måste motivera goodwill varje år och att om det inte går så bra som man tänkt sig, då finns det indikation att något är fel och man måste skriva ned goodwillvärdet. Nackdelen är att det är lite mer tidskrävande och det ger större variationer i redovisat resultat. Det blir kanske ingen effekt år ett, två och tre men sedan kommer helt plötsligt en nedskrivning år fyra och leder till jätte stor effekt. Sedan år fem, sex och sju händer kanske ingenting igen och inga nedskrivningar behövs. Med avskrivningar har man en jämn påverkan. Om man nu tycker att företaget har en evig livslängd, förstår jag inte varför man skriver av det i så fall. Avskrivningar är förenklad och är jämförbar, för alla gör likadant, men med nedskrivningstest blir det stora slag i årsredovisningarna. Å andra sidan tvingar nedskrivningstest på något sätt att goodwill blir mer rättvisande än vad det var vid avskrivningar.

6. Vilka är fördelarna resp. nackdelarna med impairment test? På kort/lång sikt?

På kort sikt kommer företag ej att skriva ned sina goodwill under de närmaste åren för att då innebär det att ledningen säger att vi betalat för mycket. Det finns ingen företagsledare som köper ett bolag och året efter säger att vi betalat för mycket och att vi måste skriva ned. Det kommer att vara väldigt få företag som skriver ned goodwill under de närmaste åren. Det går även alltid att leka med olika variabler för att total summan blir som man vill.

På lång sikt kan det bli att när det kommer en ny ledning, kan det hända att den nya ledningen vill städa undan all ”skräp” och sedan börjar på nytt. Då kan det hända att den nya ledningen gör en stor nedskrivning i början. Fördelen är att det bokförda värdet på goodwillposten, i alla fall rent teoretiskt, blir mer rättvisande då man genomför årliga nedskrivningstest.

7. Anser Ni att det är viktigt att harmonisera redovisningen?

Absolut, jag tycker att det är bra att det kommer någon form av harmonisering mellan US GAAP och IAS/IFRS. Det är väldigt svårt att förklara för investerarna att resultatet skiljer sig mellan två bolag, bara för att de följer olika redovisningsprinciper. Det finns ingen logik och redovisning måste vara rättvisande så att säga.

Det är alldeles vansinnigt att redovisningsprinciperna ska avgöra att det är skillnad i resultatet och jag tror att alla tycker att det är bra att det blir någon form av harmonisering. Det blir lättare att jämföra olika företag.

8. Hur viktigt är det att redovisningsreglerna ökar jämförbarheten mellan internationella företag?

Det är väldigt viktigt att det blir jämförbarhet mellan olika företag framför allt när kapitalmarknaden blir mer internationellt, svenska investerare investerar i utlandet och vice versa. Det blir på något sätt en kvalitéstämpel att det här bolaget redovisas exempelvis enligt IAS. Då vet man att det inte blir så mycket ”skräp” i balansräkningen.

9. Anser Ni att förändringen kan komma att påverka företagens förvärvsstrategi? I så fall på vilket sätt?

Det är svårt att säga om förvärven kommer att öka eller minska. Jag tror att man mer noggrant kommer att titta på vilka effekter förvärvet får rent redovisningsmässigt. Tidigare var det enkelt att om man t.ex. betalar 100 Mkr för goodwill, då vet man att resultateffekten blir 5 Mkr om året under 20 år. Nu är det inte så enkelt. Man får mer noggrant gå in och titta på vilka tillgångar som kan finnas, vilken avskrivningstid de kan tänkas ha, vad det blir för fördelning mellan avskrivningsbara tillgångar och goodwill och vad slutpåverkan blir på resultatet. Utifrån det ser man om man kan köpa eller ej. Jag tror ej att det blir mer eller mindre förvärv men jag tror att analysen innan förvärvet blir mer noggrann.

10. Hur redovisades goodwillposter innan IFRS 3 och hur redovisas dessa i dagsläget?

Rent redovisningsmässigt satte man goodwill på tillgång sidan och den minskades med 1/20 varje år för avskrivningar. Återigen var priset mellan det man betalar och det bokförda värdet på eget kapital goodwill. Medan i de nya reglerna kan man identifiera kanske två tillgångar på 10 MSEK var och då blir goodwillvärdet 50 Mkr. Dessa 50 Mkr läggs då i balansräkningen och testas varje år istället för att skrivas av. De resterande identifierbara tillgångarna skrivs av beroende på hur lång livslängd de har.

11. hur värderar man goodwill, finns det någon värderingsmodell som Ni revisorer använder vid impairment test?

Goodwill testas, man värderar hela tillgångsidan och sedan jämför man hela företagets värde med det bokförda värdet på alla tillgångar. Om det värdet som man kommer fram till, det vill

säga marknadsvärdet, är högre än det bokförda värdet klarar man impairment test. Å andra sidan om marknadsvärdet är 90 Mkr och det bokförda värdet 100 Mkr, skriver man ned goodwill på 10 Mkr. Det är precis som när man värderar ett företag. Man utgår från fritt kassaflöde, diskonterat till nuvärdet och då kommer man fram till rörelsens värde eller Enterprise Value. Detta värde är värdet på tillgångarna och om det är högre än det bokförda värdet, finns det inget nedskrivningsbehov. Själva värderingsmodellen i sig är detsamma. Det som skiljer sig åt är antaganden t.ex. marginalutveckling, omsättningsutveckling, och avkastningskrav. Själva beräkningssättet är detsamma men uppställningen kan se annorlunda ut.

12. Hur går värderingsprocessen för koncernmässig goodwill till vid impairment test?

Förklara gärna utförligt hur man gör!

Först ska man fördela ut goodwill på minsta kassagenererande enhet. Om vi tar Telia som ett exempel, så har de verksamhet i Danmark, Sverige, Baltikum o.s.v. I Sverige har de mobila kunder och fasta kunder. Om de har 100 Mkr i goodwill ska man försöka fördela de till de olika enheter som genererar kassaflöde separat. Låt oss säga att mobilverksamheten i Danmark har 50 Mkr hänförd till denna verksamhet. Man värderar då den danska mobilverksamheten och sedan jämför man bokfört värde med marknadsvärdet på tillgångarna, därefter ser man det finns nedskrivningsbehov. Man ska enligt reglerna bryta ner goodwill på olika enheter som separat genererar kassaflöde. Sedan ska man ha dokumentation som stödjer varför man gör vissa antaganden och varför man kanske ändrat antaganden jämfört med året innan. Impairment test ska helst göras vid samma tidsperiod och man ska inte ändra period från år till år.

13. Hur kommer resultat och resultatbaserade nyckeltal att påverkas av övergången?

Alla nyckeltal som baseras på resultat efter avskrivningar kommer att påverkas. Det blir svårare att få en positiv effekt på vinst per aktie år ett och två efter förvärvet, men på långsikt kommer nyckeltalen att förbättras under förutsättning att inga nedskrivningar görs.

14. Har Ni övriga synpunkter angående IFRS 3 och goodwillvärdering vid impairment test?

Nej, inte mer än att det är viktigt att man utbildar företagen i hur reglerna fungerar och att revisorerna har kraft att stå emot företagsledningarna. Det kommer säkert i framtiden att bli någon form av praxis på hur man ska gå tillväga och att alla ska vara noggranna.